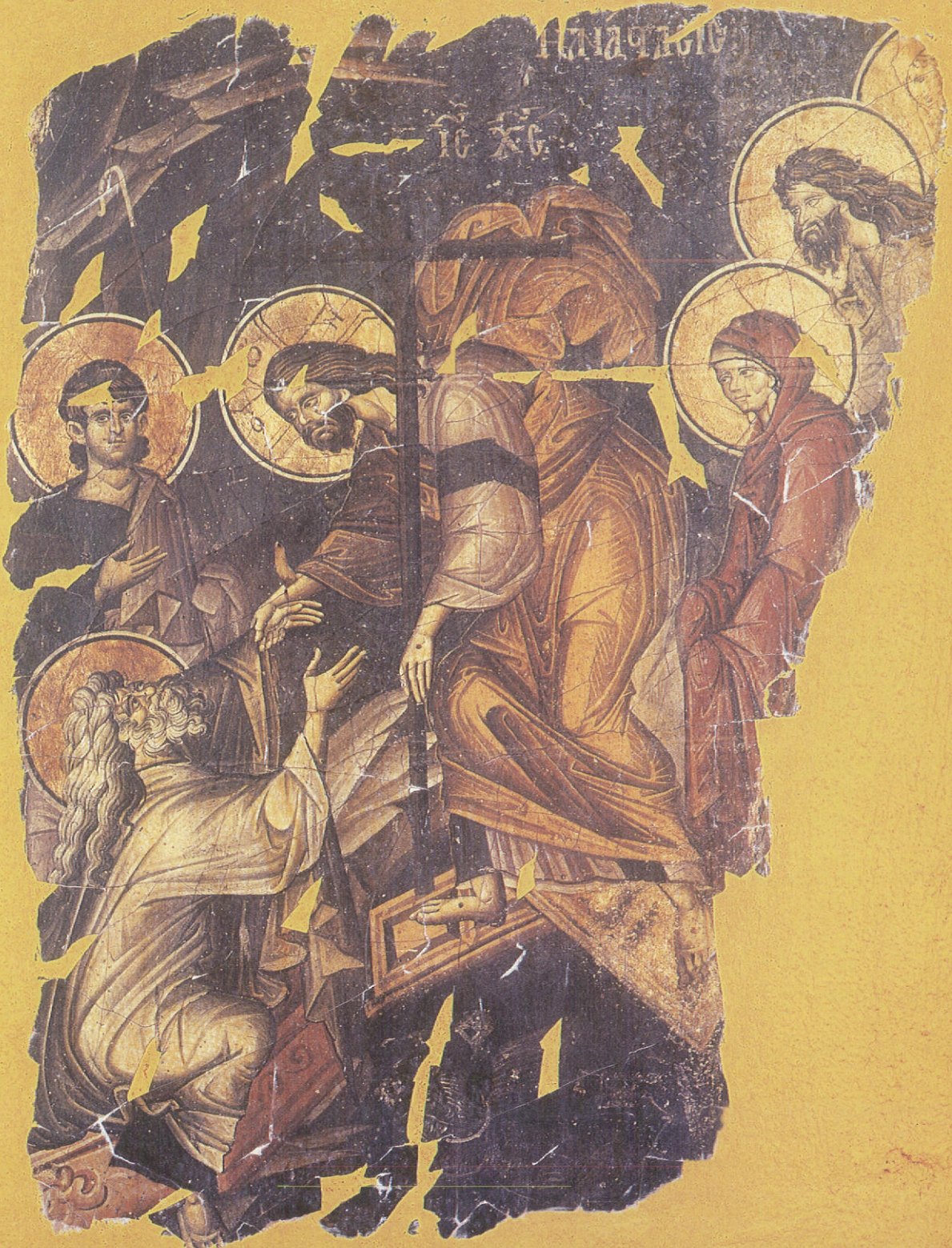


ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΒ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003



ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Προσδοκῶ Ἀνάστασιν Νεκρῶν»

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
κ. Χριστοδούλου σελ. 3-5

Χριστολογικές Κακοδοξίες Ἑλλήνων Προτεσταντῶν

Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου σελ. 6-8

Σχόλια καὶ συμπεράσματα ἀπὸ ἓνα συνέδριο

Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου σελ. 9-12

Μιὰ ἀσυνήθιστη ἀσκηση

Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ σελ. 13-14

«Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸς»

Τοῦ Ἀριστομένους Κ. Ματσάγγα σελ. 15-18

Προσοχὴ στὸ «Σχέδιο»

Τοῦ Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουροῦ σελ. 19-20

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου

Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου σελ. 21-23

Μήνυμα πρὸς τοὺς Ἱεροσπουδαστὲς

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
κ. Χριστοδούλου σελ. 24-25

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβα σελ. 26-27

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ

Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου σελ. 28

Ἐπιστολὴ - Ἀπάντηση

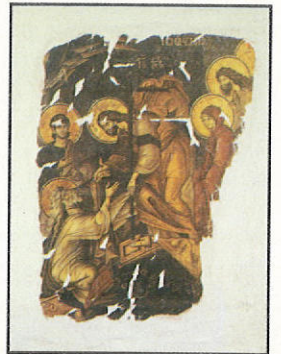
σελ. 29-30

Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπα

σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

«Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος».
Ἔργο τοῦ ἀγιογράφου Ἱ. Ναυ-
πλιώτη, βασισμένο σὲ ἀγιο-
γραφία τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.



ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ἡλεκτρονικὴ διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Σαλῶνων Θεολόγος
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Κωνσταντίνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Παν/μίου

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ

<http://www.livanis.gr>

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα

Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

«Προσδοκῶ Ἀνάστασιν Νεκρῶν»

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου

Ἀποτελεῖ δόγμα τῆς πίστεώς μας ἡ κοινὴ Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Τὸ λέμε στὸ σύμβολο τῆς Πίστεώς μας: «προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Ἡ ζωὴ μας ἔχει τέσσερα στάδια. Τὸ *πρῶτο* εἶναι ἡ ἐπίγεια ζωὴ μας. Αὐτὴ τὴν ὁποία ζοῦμε ἐπάνω στὴν γῆ. Τὸ *δεύτερο* στάδιο εἶναι μετὰ τὸν θάνατό μας, ἡ λεγόμενη «μέση κατάσταση». Τὸ *τρίτο* στάδιο εἶναι ἡ ζωὴ κατὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων καὶ τὸ *τέταρτο* ἡ ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Τότε ἀρχίζει καὶ τὸ μυστήριό τῆς «ὀγδόης ἡμέρας».

Ὅμως, ἂν κάποιος ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων, θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ἀνάσταση αὐτὴ θὰ γίνει, διότι τὸ εἶπε τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου μας. Στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο εἶναι γραμμένα τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «οἱ νεκροὶ ἀκούονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται». Θὰ ἀκουστῆ λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅλοι θὰ ζήσουν, θὰ ἀναστηθοῦν. Στὴν συνέχεια ὁ ἴδιος ὁ Κύριος συμπληρώνει «μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούονται τῆς φωνῆς Αὐτοῦ καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς Ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς Ἀνάστασιν Κρίσεως». Σαφέστατα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κυρίου μας ὁμιλοῦν γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων, ἡ ὁποία θὰ γίνει ὅταν θὰ ἀκουσθεῖ ἡ φωνὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκφράζοντας τὴν ἴδια ἀλήθεια μᾶς λέγει: «σαλπῆσει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι». Ὁ Ἀπόστολος ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σαλπίσματος τοῦ Ἀγγέλου, τὸ ὁποῖο θὰ σημάνει γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν σωμάτων, ὅποτε οἱ νεκροὶ θὰ ἐγερθοῦν ἄφθαρτοι. Γιὰ ὅσους ἐπίσης ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς ζωοποιήσεως τῶν νεκρῶν σωμάτων καὶ μάλιστα τῶν ἀπ' αἰῶνος

κεκοιμημένων, ὑπάρχει τὸ ὄραμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ, ὅπου ὁ προφήτης, λαμβάνοντας ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ κηρύξει στὰ γυμνὰ ὀστά, κηρύττει καὶ ἀμέσως τὰ ὀστά προσλαμβάνουν σάρκα καὶ ψυχὴ· ζωοποιοῦνται καὶ ἀνίστανται.

Εἶναι, ἐπίσης, ὀρθὸ καὶ δίκαιο πρὶν ἀπὸ τὴν Δευτέρα Παρουσία νὰ προηγηθεῖ ἡ ἀνάσταση τῶν σωμάτων, προκειμένου σώματα καὶ ψυχὲς μαζὶ νὰ παρουσιαστοῦν ἐνώπιον τοῦ βήματος τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ, γιὰ νὰ λάβουν τὴν ἀπάντηση στὸν τρόπο τῆς ζωῆς ποῦ ἐζήσαν ἀπὸ κοινοῦ. Κι' αὐτὸ διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνο ψυχὴ. Ὁ Ἄπ. Παῦλος σαφῶς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι θὰ βρεθοῦμε ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, μὲ τὸ σῶμα μας, γιὰ νὰ λάβει ἕκαστος τὴν κρίση γιὰ ὅλα ὅσα ἔκανε. Μαζὶ ἐζήσαν σῶμα καὶ ψυχὴ, μαζὶ καὶ θὰ ἀπολαύσουν τὸν Παράδεισο ἢ μαζὶ θὰ ὀδηγηθοῦν στὴν Κόλαση.

Μερικοὶ ἀναρωτιοῦνται πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνει αὐτὴ ἡ ἀνάσταση, ὅταν τὸ σῶμα ἔχει διαλυθεῖ πρὸ πολλοῦ. Τὸ σῶμα αὐτὸ θὰ ἀναστηθεῖ, διότι ἀνεστήθη τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἁγία Γραφή τὸν χαρακτηρίζει ὡς «πρωτότοκον πάσης κτίσεως» καὶ «ὅτι ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, ὅ,τι συνέβη στὸν Χριστό, πρόκειται νὰ συμβεῖ καὶ σὲ ἐμᾶς, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀνακεφαλαίωση καὶ ἡ συγκεφαλαίωση ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς μας. Ὁ Κύριός μας εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματός μας καὶ ἐμεῖς εἴμεθα τὰ μέλη. Ἐπομένως, ἀφοῦ ἡ κεφαλὴ ἀνέστη, θὰ ἀναστηθεῖ καὶ ὁλόκληρο τὸ σῶμα. Θὰ ἀναστηθοῦμε ὅμως ὄχι ἀφ' ἑαυτῶν μας, ὅπως συνέβη μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ θὰ ἀναστηθοῦμε ὅταν ἀκουσθεῖ ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει τὰ ἐξῆς: «Ἄν δὲν ἀνασταίνεται τὸ σῶμα, τότε δὲν ἀνα-

σταίνεται ο άνθρωπος. Διότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνο ψυχή. Είναι ψυχή και σῶμα. "Αν λοιπόν η ψυχή ανασταίνεται, κατά το μισό ο άνθρωπος ανασταίνεται και όχι ολόκληρος. "Αλλωστε δεν κυριολεκτούμε όταν λέμε ότι ανασταίνεται η ψυχή, διότι μόνο το σῶμα ανασταίνεται, αφού μόνον αυτό παραδίδεται στην φθορά».

Ἡ ἀνάσταση τῶν σωμάτων εἶναι ἓνα θαῦμα. Θὰ εἶναι τὸ θαῦμα τῆς Δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅπως ὁ σπóρος σπείρεται στὴν γῆ ἐν φθορᾷ καὶ ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα μας ἐσπάρη ἐν φθορᾷ, ἐτάφη καὶ διελύθη μέσα στὴ γῆ καὶ πρόκειται νὰ ἀναστηθεῖ καὶ νὰ ἐγερθεῖ ἐν ἀφθαρσίᾳ.

Αὐτὴ ἡ ἀνάσταση θὰ γίνεῖ, ὅπως λέγει ὁ Κλήμης Ρώμης, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἔχουμε διασκορπισθεῖ, εἴτε στὴν θάλασσα, εἴτε στὴν ξηρὰ, εἴτε ἔχουμε κατασπαραχθεῖ ἀπὸ θηρία ἢ ὄρνεα, θὰ μᾶς ἀναστήσει μὲ τὴ δύναμή Του ὁ Θεός, γιατί ὁλος ὁ κόσμος βρίσκεται στὸ χέρι Του.

Πῶς θὰ εἶναι τὰ «νέα» σώματα

Ἐνα εὐλογο ἐρώτημα εἶναι, πῶς θὰ εἶναι τὰ σώματά μας μετὰ τὴν ἀνάστασή μας; Θὰ εἶναι ὅπως ἦταν πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο ἢ ὄχι; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι τὰ σώματά μας θὰ εἶναι κατὰ βάση τὰ ἴδια ὅπως καὶ πρὶν, ἀλλὰ μὲ διαφορετικὲς ιδιότητες. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀπαντώντας στὸ ἐρώτημα λέγει, ὅτι τὸ σῶμα θὰ εἶναι τὸ ἴδιο, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ εἶναι τὸ ἴδιο.

Ὁ ὅσιος Μακάριος λέγει ὅτι τὸ σῶμα μας μετὰ τὴν ἀνάσταση θὰ διατηρεῖ τὴν φύση του ὅπως ὁ σίδηρος, ὁ ὁποῖος ὅταν πυρακτῶνεται γίνεται κατακόκκινος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ πάψει νὰ εἶναι σίδηρος.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος Μοψουεστίας δίνει μίαν ἄλλη εἰκόνα. Τὴν εἰκόνα τῆς ἄμμου καὶ τοῦ γυαλιοῦ. Ὅπως γνωρίζουμε τὸ γυαλί ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ἄμμο. Ὅμως ὅταν γίνεται γυαλί, δὲν εἶναι πλέον ἄμμος. Μεταξὺ λοιπὸν τοῦ πρὸ τῆς ἀναστάσεως σώματός μας καὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖο θὰ ἔχουμε μετὰ τὴν Ἀνά-

σταση, ὑπάρχει καὶ ταυτότητα καὶ διαφορὰ.

Μία διαφορὰ ποὺ πρέπει νὰ καταγράψουμε εἶναι ὅτι τὸ παλαιὸ σῶμα εἶναι ἐνδεδυμένο τὴν φθορὰ, ἐνῶ τὸ νέο τὴν ἀφθαρσία. Τὸ σῶμα αὐτὸ μετὰ τὴν κοινὴ ἀνάσταση θὰ εἶναι ἀθάνατο. Ἡ εἰκόνα τοῦ σπóρου ποὺ χρησιμοποιοῖ ὁ Ἄπ. Παῦλος εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ. Σπείρεται ὁ σπóρος στὴν γῆ, στὴν συνέχεια διαλύεται, ἔπειτα φυτρώνει ἀπ' αὐτὸν τὸν σπóρο ἓνα νέο φυτὸ, τὸ ὁποῖο ζωογονεῖται καὶ ἀναπτύσσεται. Εἶναι δὲ τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τὸν σπóρο ὁ ὁποῖος ἔχει σπαρεῖ. Ἐὰν σπείρει δηλαδὴ κάποιος σπóρο σιταριοῦ, θὰ φυτρώσει σιτάρι. Εἶναι ὅμως αὐτὸ καλύτερο ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἐσπάρη. Σπείρεται δὲ ἓνα σπειρὶ καὶ φυτρώνουν πολλαπλάσια. Μποροῦμε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ νὰ συναγάγουμε τὶς ιδιότητες, τὶς ὁποῖες θὰ ἔχει τὸ μετὰ τὴν ἀνάσταση σῶμα μας, μὲ πρώτη ἐκείνη τῆς ἀφθαρσίας.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων προσπαθώντας νὰ προσεγγίσει αὐτὸ τὸ μυστήριον, χρησιμοποιοῖ τὴν εἰκόνα τοῦ νεροῦ. Τὸ νερὸ, λέγει, ἔχει ἄλλες ιδιότητες ὅταν εἶναι ὑγρὸ, ἄλλες ὅταν εἶναι στερεό, καὶ ἄλλες ὅταν εἶναι ἀτμός. Καὶ σὲ ἐμᾶς θὰ γίνεῖ μία μεταποίηση. Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον τὸ σῶμα μας θὰ ἔχει τὴν ιδιότητα τῆς ἀφθαρσίας, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ἀρρωσταίνει, δὲν θὰ πονᾷ, δὲν θὰ γερνᾷ. Θὰ ἔχουμε δὲ ὅλοι μίαν ἡλικία, ὅπως λέγει ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν ὁποία συναντοῦμε καὶ στὰ ὑμνολογικά μας κείμενα. Δὲν θὰ ἔχουμε μὲ ἄλλα λόγια τὶς ἀναπηρίες τὶς ὁποῖες εἶχαμε στὴν ζωὴ αὐτὴ, τὶς διαφορὲς ἀσθένειες, οὔτε θὰ ἔχουμε καὶ τὰ λεγόμενα «ἀδιάβλητα» πάθη, ὅπως, τὸ ὅτι πεινᾶμε, διψᾶμε, κουραζόμαστε ἔχουμε ἀνάγκη ἀναπαύσεως, τὸ ὅτι πονᾶμε κ.λπ.

Ἡ δεύτερη ιδιότητα τῆς ἀθανασίας, σημαίνει ὅτι δὲν θὰ πεθάνουμε καὶ θὰ εἴμαστε αἰώνιοι. Τὸ πρότυπό μας θὰ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ. Μία τρίτη ιδιότητά μας εἶναι ἡ μεταποίηση ἢ μεταμόρφωση τοῦ σώματός μας. Τὸ νέο σῶμα θὰ εἶναι καλύτερο καὶ ἀνώτερο τοῦ προηγουμένου. Δὲν θὰ ἔχει οὔτε ὕλη, οὔτε βάρος, δὲν θὰ ἔχει ὄγκο,

δέν θα καταλαμβάνει θέση μέσα στον χώρο. Όπως ο Κύριός μας είχε μὲν σῶμα, τὸ ὁποῖο οἱ μαθητὲς ἔβλεπαν μετὰ τὴν Ἀνάσταση, ὅμως τὸ σῶμα αὐτὸ δέν τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἰσέρχεται στὸ δωμάτιο ποὺ ἦσαν οἱ μαθητὲς «*κεκλεισμένων τῶν θυρῶν*», ἢ ἀκόμη δέν τὸν ἐμπόδιζε νὰ βρίσκεται ταυτοχρόνως σὲ διάφορα σημεῖα, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὶς μετὰ τὴν Ἀνάσταση ἐμφανίσεις Του.

Οἱ ιδιότητες ποὺ θὰ ἔχει τὸ καινούργιο σῶμα μας θὰ εἶναι *νέες ιδιότητες*. Τὸ σῶμα αὐτὸ θὰ μετέχει τῆς δόξης τοῦ Ἀναστημένου καὶ Ἀναληφθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος δέν ἀνέστη μόνον ὡς *πρωτότοκος πάσης κτίσεως*, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἀναστημένο σῶμα Του τὸ μετέφερε στοὺς οὐρανοὺς, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως Του. Καὶ γι' αὐτό, ἡ μεγάλη Δεσποτική ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως ἔχει πολλὴ μεγάλη σημασία γιὰ ἐμᾶς, διότι σημαίνει τὴν παντοτινὴ δόξα τοῦ σώματός μας, δίπλα ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ στὴν δόξα τοῦ Οὐρανοῦ. Τὸ σῶμα μας θὰ εἶναι ὠραῖο, μὲ τὰ πρῶην χαρακτηριστικά του. Οἱ σωματικές μας δὲ ἀναμνήσεις θὰ γίνουν πνευματικές. *Γι' αὐτὸ μία ἀκόμη ιδιότητά του εἶναι ἡ πνευματικότης*. Δέν θὰ μᾶς ἀπασχολοῦν πλέον θέματα ὑλικά ἢ ἡδονικά. Τὸ σῶμα μας ὡς πνευματικὸ δέν θὰ ἔχει ἀνάγκη συντηρήσεως καὶ τροφῆς.

Μὲ βάση ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα εἶπαμε περὶ τοῦ ἀναστημένου σώματός μας, θὰ πρέπει νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ ἀνταμοιβή μας, δηλαδὴ ἡ κληρονομία τοῦ Παραδείσου ἢ ἡ τιμωρία μας, δηλαδὴ ἡ κόλαση, θὰ εἶναι πνευματικῆ καὶ ὄχι ὑλικῆ χαρακτῆρος. Θὰ εἶναι καταστάσεις ποὺ θὰ

μᾶς γεμίζουν χαρά, ἐὰν θὰ εἴμεθα μαζί μὲ τὸν Θεὸ καὶ θὰ γευόμεθα τὴν παρουσία Του, ἢ ἀντιθέτως θὰ πληροῦν τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ θλίψη καὶ λύπη. Θὰ τιμωρούμεθα, διότι θὰ εἴμεθα μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Δέν θὰ ἀπολαμβάνουμε τὴν ἐν ἡμῖν παρουσία Του. Αὐτὸ εἶναι φοβερότατο μαρτύριο, διότι ἡ συνείδησή μας, ὅπως λέγουν οἱ δογματικοὶ θεολόγοι τῆς

Ἐκκλησίας μας, «*εἰς τὸ ἔπακρον τότε ἐκλεπτυσμένη καὶ εὐαίσθητοποιημένη, θὰ μᾶς ἐλέγχει κατὰ τρόπο βασανιστικὸ καὶ ἐπώδυνο*», θὰ ἔχει ἀπαλλαχθεῖ ἀπὸ τὴν ραστώνη ἢ συνείδησή μας, μὲ τὴν ὁποία βαρύνεται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παρουσίας ζωῆς.

Οἱ ἄνθρωποι, λέγουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λάμπουν κατὰ τὸ μέτρο τῆς ἀρετῆς των. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος εἶπε ὅτι «*ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς Μου, μοναὶ πολλαὶ εἰσίν*». Τοῦτο ση-



μαίνει ὅτι καὶ ὁ Παράδεισος θὰ ἔχει ὀρισμένες διαβαθμίσεις. Σὲ ἄλλη κατάσταση θὰ βρίσκονται οἱ Ἅγιοι ποὺ εὐαρέστησαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ σὲ ἄλλη κατάσταση θὰ βρίσκεται κάποιος ἄλλος χριστιανός. Ὅμως, ὅλοι ὅσοι θὰ βρίσκονται στὸν Παράδεισο, θὰ αἰσθάνονται πλήρη εὐτυχία. Καὶ μάλιστα οἱ Πατέρες χρησιμοποιοῦν μίαν ὠραία εἰκόνα, γιὰ νὰ μᾶς προσδιορίσουν ὅτι ὅλοι θὰ αἰσθανόμεθα ἱκανοποιημένοι. Ὁ κάθε ἄνθρωπος θὰ κρατᾶει στὰ χέρια του ἓνα δοχεῖο. Ἄλλου τὸ δοχεῖο θὰ εἶναι πιὸ μεγάλο, ἄλλου μικρότερο. Ὅμως, ὅλων τὰ δοχεῖα θὰ εἶναι γεμάτα ἕως τὸ χεῖλος ἐπάνω.

Μετὰ τὴν ἀνάσταση θὰ ἀκολουθήσει ἡ γενικὴ κρίση. Ἡ καθολικὴ κρίση ὅπως λέμε. Θὰ ἐμφανισθοῦμε μὲ τὰ ἀναστημένα σώματα καὶ τὶς ψυχές μας ἐνωμένες, ὅπως καὶ τώρα, ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου βήματος τοῦ Θεοῦ.

Χριστολογικές Κακοδοξίες Ἑλλήνων Προτεσταντῶν

Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου, Μ. Th.

Τὸ 1999 ἀπὸ τὸ «Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Βίβλου», πὺ ἀνήκει στὴν Ἑλευθέρα Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία¹, ἐκδόθηκε ἀνωνύμως ἓνα βιβλίον μὲ τίτλον «*Ἡ ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ μεγάλη θυσία*». Θέμα τοῦ ἐν λόγω βιβλίου εἶναι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οικονομίας Του, μὲ ἰδιαίτερον σκοπὸ νὰ παρουσιάσει τὴν ἀλήθειαν «*τῆς φανέρωσης μέσα στὴν ἀνθρώπινον ἱστορίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπον Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ τρόπος πὺ αὐτὴ γίνηκε, ὅπως αὐτὴ ἐμφανίζεται στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ*»².

Αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖον γιὰ τὸν προτεστάντη συντάκτη, ὄχι μόνον γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ δεινοπάθησε «*ἀπὸ τὸν Χριστὸ πὺ κατασκεύασε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τῶν θεολογικῶν ἐργαστηρίων*»³. Ὡς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐπικαλεῖται τὴν ἱστορίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν διατύπωση τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος, δείχνοντας ὅμως ἀπὸ τὶς διατυπώσεις τοῦ νὰ ἔχει συγκεχυμένη καὶ νεφελώδη γνώση τῶν γεγονότων.

Ἀπορρίπτοντας, λοιπὸν, ὁ Ἑλληνας προτεστάντης, τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν Χριστολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς διδασχὴν περὶ Χριστοῦ πὺ τὴν κατασκεύασαν δῆθεν «*θεολογικὰ ἐργαστήρια*» καὶ παρουσιάζοντας αὐτὸς τὴν δικὴν του ἐκδοχὴν γιὰ τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, θὰ ἐπαναλάβει ἀρχαῖες χριστολογικὰς κακοδοξίας, ἔχοντας τες συνδυάσει μὲ κακόδοξα ἰδεολογήματα μιᾶς τάσεως προτεστάντων θεολόγων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα, μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ (π.χ. τῶν Lange, Godet, Frank, Bensow, Gess, Thomasius, Weston, Mackintosh, κ.ἄ.), γνωστῶν ὡς κενωτικῶν⁴.

Οἱ προτεστάντες κενωτικοί, μὲ ἀφορμὴν τὸ

Φιλιπ. 2,6-7, ὑποστήριζαν μὲ διάφορες παραλλαγὰς τὴν κακοδοξίαν ὅτι κατὰ τὴν ἐνσάρκωσίν του ὁ Θεὸς Λόγος ἀφήσε τὴν θεότητά Του, τὰ θεϊκὰ φυσικὰ Του ἰδιώματα καὶ ἔγινε ἄνθρωπος. Ἔτσι ὁ Χριστὸς ἦταν μὲν θεῖον πρόσωπον, χωρὶς ὅμως θεϊκὰς ἰδιότητες, τὶς ὁποῖες ἀπέκτησε πάλι μετὰ τὴν ἀνάληψίν Του.

Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ 1983, πάλι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτον τῆς Βίβλου, γιὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἐκδόθηκε σὲ βιβλίον ἓνα τμήμα ἀπὸ τὴν δογματικὴν τοῦ Ἑλβετοῦ προτεστάντη θεολόγου Α. Gretillat⁵, πὺ ἀνήκε στοὺς λεγομένους κενωτικούς, ὡς «*μία γνήσια καὶ ἀντικειμενικὴ ὀρθοτόμησις τῆς ἀλήθειας*»⁶. Στὸν πρόλογον τοῦ ἐν λόγω βιβλίου, ὁ Ἑλληνας προτεστάντης μεταφραστὴς χρησιμοποιοῖ τὸν ἴδιον ἀπαξωτικὸν λόγον γιὰ τὶς χριστολογικὰς διατυπώσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ υἰοθετεῖ τὶς κακόδοξας ἀντιλήψεις τῶν προτεστάντων κενωτικῶν.

Ὁ ἴδιος ὁ μεταφραστὴς, δεκαεπτὰ χρόνια ἀργότερα σὲ ἄλλο ἄρθρον τοῦ, ἐπαναλάμβανε τὶς ἴδιες κακόδοξες κενωτικὰς θεωρίας γράφοντας: «*Ὁ Χριστὸς, ὄχι στὴ θεότητά Του, ἀφοῦ τὶς θεῖες ἰδιότητές Του εἶχε ἀφήσει στὸν Πατέρα, ἀλλὰ στὴν ἀνθρωπότητά του – ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς – ὡς ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος, γίνηκε τὸ ἀπὸ Θεοῦ λύτρο γιὰ τὸν καθένα*»⁷.

Στὴν ἴδιαν γραμμὴν θὰ κινηθεῖ καὶ ὁ ἀνώνυμος συγγραφέας τοῦ βιβλίου πὺ ἀναφέραμε στὴν ἀρχή, χωρὶς νὰ τὸν ἀπασχολεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι τὰ κακόδοξα ἰδεολογήματα τῶν προτεστάντων κενωτικῶν τὰ ἐγκατέλειψαν καὶ οἱ ἴδιοι οἱ προτεστάντες ἐδῶ καὶ ὀγδόντα χρόνια, λόγω καὶ τῆς αὐστηρῆς ἐνδοπροτεστάντικης κριτικῆς πὺ ἔτυχαν.

Ἀναφέρει, λοιπὸν, ὁ Ἑλληνας προτεστάντης, ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος κατὰ τὴν ἐνσάρκωσίν

Του και τὸ διάστημα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας του ἀπαρνήθηκε τὴν αἰωνιότητά Του, τὴν θεία ταυτότητά Του, τὴν πανταχοῦ παρουσία Του, τὴν παγγνωσία Του καὶ τὴν παντοδυναμία Του⁸.

Εἶναι πασιφανές τὸ κακόδοξο καὶ βλάσφημο τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Ἑλληνα προτεστάντη, ὄχι μόνο γιατί κάτι τέτοιο δὲν συνέβη, καθὼς κατὰ τὴν ἐνσάρκωσή Του ὁ Θεὸς Λόγος «ὁ μὲν ἦν, διέμεινεν· ὁ δὲ οὐκ ἦν, προσέλαβεν»⁹, ἀλλὰ καὶ γιατί καθιστᾷ τὴν ἄτρεπτη θεία φύση (Μαλ. 3,6. Ἰακ. 1, 17) τρεπτή καὶ ἀλλοιωτή.

Ἐπιπλέον, πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ὅτι οἱ κακόδοξες αὐτὲς κενωτικές ἀντιλήψεις, οἱ ὁποῖες κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ προτεστάντη συγγραφέα ἐκφράζουν τὸ τί λέγει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ Χριστό, βρίσκουν ἀντίθετους τοὺς ἐκπροσώπους ἄλλης ἑλληνικῆς προτεσταντικῆς ὁμολογίας, τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, πού ἔχουν καὶ αὐτοὶ μοναδικὸ κανόνα καὶ κριτήριό τὴν Ἁγία Γραφή.¹⁰

Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας θεωροῦν τὴν κενωτικὴ ἀντίληψη «ξένη πρὸς τὴ βασικὴ ἐπάνω στό ζήτημα αὐτὸ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς»¹¹, «ριζικὰ ἐσφαλμένη»¹² καὶ «ἀποτυχημένη»¹³. Νομίζουμε ὅτι ἀβίαστα βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὕστερα καὶ ἀπὸ τὴν ἐνδοπροτεσταντικὴ ἀντίθεση, γιὰ τὸ πόσο πλανημένη εἶναι ἡ θεώρηση τοῦ προσώπου τοῦ Θεανθρώπου σὲ σχέση μὲ τὸ μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας πού ὑποστηρίζει τὸ βιβλίό πού ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Βίβλου.

Οἱ κακόδοξες ὁμως τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου

δὲ σταματοῦν ἐδῶ. Ἐπαναλαμβάνει ἐπιπλέον, ὅπως προαναφέραμε, ἀρχαῖες χριστολογικὲς κακόδοξες, κατεξοχὴν τοῦ Νεστορίου. Ἔτσι, λοιπόν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Νεστόριος¹⁴, ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατὰ χάρη ἠθικὴ αὔξηση, προκοπὴ καὶ τελείωση τοῦ Χριστοῦ στὴν ἀρετὴ, στὴν ἀγιότητα¹⁵. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ Νεστόριος ἀναφέρει ὅτι τελοῦσε τὰ θαύματα ὄχι ἀφ' ἑαυτοῦ, αὐτεξουσίως, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη πού τοῦ ἔδινε ὁ Θεὸς Πατέρας, ὅπως οἱ προφῆτες καὶ οἱ μαθητές του¹⁶.



Ἄν σέ ὅσα ἐνδεικτικῶς ἀναφέραμε, προσθέσουμε καὶ ἄλλες κακόδοξες ἀντιλήψεις, τίς ὁποῖες ἀναφέρει ὁ Ἑλληνας προτεστάντης, ὅπως ὅτι ἀποκτᾷ κατὰ τὴν βάπτισή Του «τὴν τέλεια συνείδηση ὅτι ἦταν ὁ Μονογενὴς Υἱὸς πού εἶχε –σὲ μιὰ στιγμή, τὴν ὥρα τῆς ἐνσάρκωσης– σβῆσει»¹⁷ ἢ ὅτι ὁ Χριστὸς «δὲν εἶχε συνεπῶς ἀπ' ἀρχῆς τῆς γέννησής Του ἀπὸ τὴ Μαριὰμ τὴν τελειότητα πού ἦταν ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἔργου Του. Τὴν τελειότητα αὐτὴ τὴν ἀπέκτησε ὀλίγον κατ' ὀλίγον, διὰ μέσου τῶν παθημάτων καὶ τὴν ὑπακοή»¹⁸, καὶ μάλιστα σὲ καταφανῆ ἀντίθεση πρὸς τὴν Ἁγία Γραφή (Ἡσαΐα 7,15), τότε ἀντιλαμβανόμαστε τὸ μέγεθος τῆς πλάνης.

Ὁ Ἑλληνας προτεστάντης ἐπιχείρησε νὰ παρουσιάσει –ὑποτίθεται– τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου καὶ τὸ μυστήριο τῆς θείας τοῦ Λόγου κενώσεως, ὅπως αὐτὸ παρουσιάζεται στὴν Ἁγία Γραφή. Πλὴν ὁμως, τὰ ὅσα ἀναφέρει δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἀκριβῆ ἐπανάλληψη ἀρχαίων καὶ νεώτερων χριστολογικῶν πλανῶν, πού μπορεῖ νὰ εὐδοκιμοῦν μὲν στό ὀμιχλῶδες τοπίο τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἀλλὰ



ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συχνότητες Ἀναμετάδοσης

• Ι.Μ. Ἀργολίδος	105,2 FM
• Ι.Μ. Ἀλεξανδρουπόλεως	91,5 FM
• Ι.Μ. Ἄρτας	106,8 FM
• Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης	99,7 FM
• Ι.Μ. Γουμένιστος	88,8 FM
• Ι.Μ. Γρεβενῶν	89,6 FM
• Ι.Μ. Δημητριάδος	104 FM
• Ι.Μ. Διδυμοτείχου	90,8 & 92,8 FM
• Ι.Μ. Δράμας	93,8 FM
• Ι.Μ. Ἡλείας	107,9 FM
• Ι.Μ. Θήρας	89,9 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Καθαβρύτων	92,1 FM
• Ι.Μ. Καθαμαριάς	90,6 FM
• Ι.Μ. Κασσανδρείας	93,7 FM
• Ι.Μ. Καστορίας	94,2 FM
• Ι.Μ. Κερκύρας	91,1 FM
• Ι.Μ. Κεφαλληνίας	106,3 FM
• Ι.Μ. Κυδωνίας (Χανιά)	95,5 FM
• Ι.Μ. Λαγκαδά	106,8 FM
• Ι.Μ. Λαρίσης	96,3 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Λήμνου	93,9 FM
• Ι.Μ. Μαντινείας (Τρίπολη)	94,0 FM
	98,2 & 96,0 FM
• Ι.Μ. Μαρωνείας (Κομοτηνή)	95,8 FM
• Ι.Μ. Μεσσηνίας	89,6 FM
• Ι.Μ. Μονεμβασίας	89,1 & 88,8 FM
• Ι.Μ. Μυτιλήνης	89,4 & 105,4 FM
• Ι.Μ. Ν. Κρήνης (Θεσ/νίκη)	88,8 FM
• Ι.Μ. Ξάνθης	93,8 FM
• Ι.Μ. Παραμυθίας	105,1 & 105,9 FM
• Ι.Μ. Παροναξίας	98,5 FM
• Ι.Μ. Πέτρας (Κρήτη)	90,0 FM
• Ι.Μ. Ρόδου	104,5 & 104,6 FM
• Ι.Μ. Σάμου	95,0 FM
• Ι.Μ. Σερρών	102,2 FM
• Ι.Μ. Σιατίστης	103 FM
• Ι.Μ. Σιδηροκάστρου	92,5 FM
• Ι.Μ. Σύρου καί Τήνου	106,2 FM
• Ι.Μ. Φθιώτιδος	89,4 FM
• Ι.Μ. Φλωρίνης	98,3 & 98,8 FM
• Ι.Μ. Χίου	93,1 FM
• Θεσσαλονίκη	90,6 FM

παραμορφώνουν δὲ καὶ ἀκρωτηριάζουν τὴν διδαχὴ τῆς Ἁγίας Γραφῆς γιὰ τὸ πανιερο πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου.

Ἰσχύει ἐν προκειμένῳ στὸ ἀκέραιο ὁ λόγος τοῦ Κυρίου «εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;» (Ματθ. 6, 22).

Σημειώσεις

1. Βλ. Πρωτοπρ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, *Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ομάδων*, ἐκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, Πρέβεζα 1991, σελ. 116.

2. *Ἡ Ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ Μεγάλῃ Ἐνοσίῃ*, ἐκδ. Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Βίβλου, Ἀθήνα 1999, σελ. 15.

3. Ὁπ.π., σελ. 14.

4. M. Bauer, *Die neuere protestantische Kenosislehre*, Paderborn 1917. Th. Hearing, *Der christliche Glaube. Dogmatik*, Stuttgart 1922², σελ. 531-532.

5. Adolf Zahn, *Abriss einer Geschichte der evangelischen Kirche auf dem europäischen Festlande im neunzehnten Jahrhundert*, Stuttgart 1893³, σελ. 259.

6. Aug. Gretillat, *Ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Υἱὸς Θεοῦ, Υἱὸς ἀνθρώπου*, ἐκδ. Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Βίβλου (Μετὰφραση-πρόλογος, Θάνος Καρμπόνης), Ἀθήνα 1983, σελ. 9.

7. Βλ. Θάνου Καρμπόνη, *Τὸ Λύτρο*, ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟ ΒΗΜΑ, φ. 25, Ὀκτ. 2000, σελ. 4.

8. Βλ. *Ἡ Ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ*, ὀπ.π., σελ. 20, 35, 56-60.

9. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος 29, 19*. PG 36, 100 A.

10. Βλ. *Ὁμολογία πίστεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐναγγελικῆς Ἐκκλησίας*, <http://www.gec.gr/omologia.htm>

11. Γεωργίου Ἀ. Χατζηαντωνίου, *Τὸ Ἐναγγέλιον ἀνοιχτό*, ἐκδ. Β' Ἑλληνικῆς Ἐναγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν, Ἀθήναι 1957, σελ. 79.

12. Γεωργίου Ἀ. Χατζηαντωνίου, *Ὁ Θεάνθρωπος*, ΑΣΤΗΡ τῆς ΑΝΑΤΟΛΗΣ, τ. 10, Ὀκτ. 2000, σελ. 279.

13. Ἀ. Πέτρου, *Ζώντας τὴ Ζωὴ τῆς Κένωσης*, ΑΣΤΗΡ τῆς ΑΝΑΤΟΛΗΣ, τ. 6, Ἰούνιος 2000, σελ. 168.

14. F. Loofs, *Nestoriana. Die Fragmente des Nestorius*, Hale 1905, σελ. 179, 233, 235-236. Πρβλ. A. Gilg, *Weg und Bedeutung der altkirchlichen Christologie*, München 1989, σελ. 96.

15. Βλ. *Ἡ Ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ*, ὀπ.π., σελ. 35-36, 63-64. Βλ. καὶ Γ. Ζερβοπούλου, *Γύρω ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ*, περ. ΣΑΛΠΙΣΜΑ, Δεκέμβριος 1977, σελ. 239.

16. Βλ. *Ἡ Ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ*, ὀπ.π., σελ. 58. Πρβλ. F. Loofs, *Nestoriana*, ὀπ.π., σελ. 355.

17. Ὁπ.π., σελ. 43, 55.

18. Ὁπ.π., σελ. 36.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ σέ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Σχόλια καί συμπεράσματα
ἀπό ἕνα συνέδριο*

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν



Μέ τήν ἐναρκτήρια ὁμιλία τοῦ Συνεδρίου ἐκ μέρους τῆς κ. Mary Ellen Avery «Ποιό εἶναι τὸ πραγματικό συμφέρον τοῦ παιδιοῦ;» οἱ σύεδροι ἐνατενίσσαμε τὸ μέλλον, θέσαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας πρὸ τῶν εὐθυνῶν μας. Θελήσαμε νὰ ἔχουμε τρόπον τινὰ ἀντίκρου μας ἕνα παιδί ὄχι πού νὰ μετράει τ' ἄστρα ἀλλὰ τὰ λόγια μας, τὰ λόγια ἐκεῖνα πού ὁμως θὰ καθορίσουν τὴν πράξη μας γιὰ τὴ διάσωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Πραγματικά, ἦταν νὰ θαυμάζει κανεῖς, πῶς τόσοι ἄνθρωποι συναθροίσθησαν στὸν ἱερό τόπο τῶν Δελφῶν γιὰ νὰ μεταφέρουν νέο μήνυμα, μία νέα διακήρυξη πρὸς τὴν Ἀνθρωπότητα, ἕνα «σχέδιο σωτηρίας» γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ὁ κίνδυνος μιᾶς μαζικῆς καταστροφῆς τῆς ζωῆς στὸν πλανήτη γῆ, ἀφοῦ θὰ εἶχαν μελετήσει πρὶν τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκεῖνα, πού θὰ ἦσαν δυνατὸν νὰ εὐνοήσουν ἢ νὰ ἀποτρέψουν μιὰ τέτοια καταστροφή.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπαριθμήσουμε ἕνα ἕνα τὰ «στρογγυλὰ τραπέζια», τῶν ὁποίων οἱ συνδαιτημόνες παρατεταγμένοι, ὁμως, σέ παραλληλόγραμμη διάταξη ἐπιχειροῦσαν νὰ λύσουν τὰ δυσεπίλυτα προβλήματα πού τοὺς ἐτίθεντο, σὰ νὰ ἐπέλυαν

καὶ σχηματικά τὸ πρόβλημα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου. Ἀπὸ τὸ σχεδιασμὸ τοῦ συνεδρίου φάνηκε ἡ πρόθεση τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς νὰ προσδώσει μία πολυεπιστημονικὴ καὶ διεπιστημονικὴ γιὰ τὴν προσέγγιση ἀντίληψη τῆς θεματικῆς του.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μὲ πολὺ φιλότιμο ὁμιλητὲς καὶ συνομιλητὲς ἀπὸ ὄλο τὸ φάσμα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν τεχνῶν ἀνταποκρίθηκαν στὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς τέτοιας συνάντησης καὶ μὲ σαφήνεια στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ ἀποτύπωσαν τὰ μέχρι τώρα πορίσματα τῆς ἐπιστήμης τους καὶ τίς ἀπόψεις τους πάνω σέ αὐτά. Δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξει συμφωνία σέ ὅλα τὰ ζητήματα. Εἶναι φυσικὸ ὅταν τόσο πολλοὶ ἄνθρωποι συνέρχονται καὶ ὑπὸ τόσο διαφορετικὲς ἐπιστημονικὲς ἢ ἄλλες προϋποθέσεις νὰ μὴν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφωνήσουν σέ ὅλα τὰ σημεία. Κάποιες φορές ὁ τρόπος πού ρωτᾶμε προδιαθέτει καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀπαντήσεων. Τὸ προσωρινὸ κείμενο τῆς διακηρύξεως διαγραμματικά δίνει τὰ σημεία στὰ ὁποῖα συνέκλιναν καὶ πού ἀπέκλιναν. Πολλὲς φορές στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας προβλήματα δὲν ἐλύθησαν ἢ δὲν ἐδόθησαν

* Κείμενο ὁμιλίας στὸ 1ο Στρογγυλὸ Τραπέζι τοῦ Προγράμματος Ἐκδηλώσεων 2003 τῆς Δελφικῆς Ἐταιρείας στὸ Ἐθνικὸ Ἴδρυμα Ἐρευνῶν τὴν 23ῃ Ἰανουαρίου 2003 ἀφιερωμένο σέ σχόλια καὶ συμπεράσματα ἀπὸ τὸ 2ο Διεθνὲς Διεπιστημονικὸ Συνέδριο τῶν Δελφῶν (5-8 Σεπτεμβρίου 2002) καὶ σέ συζήτηση γιὰ τὴ 2ῃ Διακήρυξη τῶν Δελφῶν. Τὸ στρογγυλὸ τραπέζι συντόνισε ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας κ. Δ. Ραζῆς καὶ ἔλαβαν μέρος οἱ καθηγητὲς κ.κ. Σ. Κεφαλᾶς, Γ. Κωστόπουλος, Κ. Σέκερης καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου.

κατάλληλες απαντήσεις σε έρωτήματα, γιατί τὰ έρωτήματα δέν έτέθησαν μέ ανάλογο τρόπο. Κάπου αυτό σημειώνεται στο κείμενο.

Έκείνο πού έντυπωσίασε ήταν ή μέριμνα τών συμμετεχόντων νά κάνουμε κάτι για νά ξεφύγουμε από τόν κίνδυνο, όπως είχε έπισημανθεί στον ύπότιτλο του συνεδρίου: εκείνον τής μαζικής καταστροφής τής ζωής στον πλανήτη γή. Πολύ σωστά δέν μιλήσαμε για δυσκολίες ή για κρίση αλλά για κίνδυνο. Δέν διαπίστωσα προσωπικά μία κινδυνολογία, έστω κι αν συχνά έγινε λόγος για τούς κινδύνους. Έκείνο πού έλέγχθη είναι ότι μία άστοχη τυχόν διαχείριση του κόσμου και τής γνώσης από έπιστήμονες, πολιτικούς, οικονομικούς παράγοντες, θρησκευτικούς ήγέτες, πολίτες ενέχει και έγκυμονεί κινδύνους. Όχι μόνο επικείμενους και άόρατους αλλά όρατους και συγκεκριμένους. Το ζήτημα είναι πώς θα άποσοβηθούν για νά μήν καταστραφεί ή ζωή στον πλανήτη αλλά και ή ζωή του καθενός μας.

Χρειάζεται λοιπόν ένας συντονισμός και ένα σχέδιο διάσωσης. Βέβαιο είναι ότι άπαιτείται μία στράτευση και συστράτευση για τήν αντιμετώπιση τέτοιων κινδύνων αλλά και για μία οικοδομητική σύγκλιση (constructive convergence) όλων τών ανθρώπων και τών προϊόντων τους (έπιστημών, πολιτισμών, θεσμών). Δέν μπορείς νά στρατεύεσαι είτε ως έθελοντής είτε ως έπαγγελματίας σε διάφορα κινήματα και νά διατηρείς έπιφυλάξεις για τόν συμπολεμιστή σου ή νά διακρίνεις τήν ύποψία ή τήν άμβιβολία στο βλέμμα του για εκείνο πού έσύ πιστεύεις ή έκπροσωπείς.

Πιθανόν γι' αυτό νά μήν έτυχε γενικής άποδοχής ή νά έγινε δεκτή μέ έπιφυλάξεις ή πρόταση για τήν ανάγκη μιās νέας σφαιρικής ήθικης και ενός νέου ούμανισμού. Η άποδοχή του καινούριου μπορεί νά γίνεται άντιληπτή και ως άμφισβήτηση του παλαιού και του ήδη άποδεκτού. Η άντίδραση, όμως, έξαρτάται και από τόν τρόπο μέ

τόν όποιο γίνεται ή άμφισβήτηση του παλαιού. Μήπως τελικά πάσχουμε από τή σύγχρονη άρρώστεια τής «νεο-πάθειας»; Για παράδειγμα, ό τρόπος πού καταλήγει ή νέα διακήρυξη του 2002, έπαναλαμβάνουσα εκείνην του 1995, για νά πραγματοποιηθούν οι στόχοι πάνω στα μείζονα προβλήματα πού αντιμετώπιζει ή άνθρωπότητα σήμερα. Στο σημείο αυτό μπορεί νά διακρίνει κάποιος μιá σχετική ύποτίμηση τών άλλων, τών παλαιότερων και μιá υπερίμηση τών νέων δυνάμεων. Όλων, δηλαδή, εκείνων πού όφείλουν νά έχουν ως «φιλοδοξία νά έπιτύχουν (άλλά και νά διαδεχθούν ένδεχομένως τούς παλαιότερους —ή διπλή έρμηνεία του ρήματος succeed μās ύποβάλλει και αυτή τήν έκδοχή—) σε όλα εκείνα στα όποια όλες οι θρησκείες και όλες οι ιδεολογίες σε όλους τούς αιώνες υπήρξαν εύρέως άνεπιτυχείς». Νά θελήσουν δηλαδή νά όρίσουν έναν νέο τρόπο πού θα ένώνει το άνθρώπινο είδος (species). Στην έλληνική μετάφραση τής Διακηρύξεως θα προτιμούσα τή χρήση τής λέξεως γένος άντι είδος.

Πιστεύω ότι μιá τέτοια διακήρυξη, κατ' αυτόν τόν τρόπο διατυπωμένη, όση αλήθεια μπορεί νά περικλείει για τις ευθύνες θρησκευών και ιδεολογιών άναφορικά μέ τόν διαχωρισμό τών ανθρώπων, τήν ύποκίνηση πολεμικών ή άλλων συρράξεων, θα κάνει νά διατεθούν άρνητικά κάποιοι άλλοι σ' ένα προσκλητήριο συμπορεύσεως και συνοδοιορίας. Σήμερα μάλιστα, και διεφάνη δυστυχώς στο συνέδριο, ύπάρχει πέραν του θρησκευτικού φονταμενταλισμού ένα είδος άνθρωπιστικού - ούμανιστικού φονταμενταλισμού πού θέλει νά άποκλείσει κάθε ιδέα θρησκευτικής έξάρτησης, δηλαδή άναφοράς προς κάτι το διαφορετικό από μιá αυτο-αναφορά στον άνθρωπο και τήν αυτονόμησή του. Αυτό παρουσιάζει μιá δυσκολία για όλους έμās πού θα θέλαμε νά συνταχθούμε μέ όλους τούς άνθρώπους καλής θελήσεως για νά περισωθεί ή ζωή και πού έμπνεόμεθα από αυτήν τήν Άναφορά.

Δεχόμενοι τὴν ἀπλὴ μέθοδο τῶν τριῶν, ποὺ περιλαμβάνει ἐμένα, τὸν συνάνθρωπο, τὸν Θεό, μποροῦμε νὰ *συν-αγωνισθοῦμε* με ὄλους ποὺ ἐπιδιώκουν αὐτὸν τὸν κοινὸ στόχο. Τὸ ἔθεσα σὲ ἐπιστολὴ μου στὸν Πρόεδρο τῆς Δελφικῆς Ἑταιρείας με τὸ πέρασ τοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος μοῦ ἀπήντησε εὐγενικὰ λέγοντάς μου ὅτι ἀπὸ χρόνια ὑποστηρίζει στὰ οὐμανιστικὰ συνέδρια ὅτι «οἱ ἀθεϊστικὲς θέσεις δὲν ὀδηγοῦν πουθενὰ καὶ ὅτι καταβάλλονται σύντομες ἐνέργειες γιὰ τὴ συνύπαρξη οὐμανισμοῦ καὶ θρησκείων».

Στοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους καὶ μέλη τοῦ συνεδρίου ἔχει κοινοποιηθεῖ ἡ ἐπιστολὴ μου με τὴν εὐγενὴ φροντίδα τοῦ κ. Ραζῆ. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐπαναλάβω ὅσα ἔγραψα ἐκεῖ ἢ τὴν ὅλη του ἀπάντηση! Κατέληγε ὅτι «*ἡ προσέγγιση στὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου πρέπει νὰ εἶναι διεπιστημονικὴ καὶ σ' αὐτὴ τὴν προσέγγιση ἡ θρησκεία δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συμμετέχει*».

Ὅπωςδήποτε κάθε μέτοχος συμμετέχει με τὶς προϋποθέσεις του κατανοώντας τὸν ἄλλον, δεχόμενος τὴν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου, σεβόμενος τὶς ἀπόψεις του, παραδεχόμενος τὶς ἰδιαιτερότητές του καὶ αὐτὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο. Φιλόξενα, δηλαδή, τὸν ἀποδέχεται καὶ τὸν ἀγαπᾷ. Ὁ χριστιανὸς βέβαια γνωρίζει ὅτι ἡ ζωὴ συνεχίζεται, γιὰτὶ πιστεύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὸν ὁποῖο πιστεύει εἶναι γι' αὐτὸν ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Εὐχεται νὰ συμβαίνει ἢ νὰ συμβεῖ τὸ ἴδιο καὶ στοὺς ἄλλους. Δὲν τὸ ἐπιβάλλει. «*Βλέποντας τὸν ἀδελφὸ του ἀντικρύζει τὸν Θεὸ του*». Πιστεύει, μάλιστα, σύμφωνα με τὴ διαβεβαίωση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «*ὁποῖος δὲν εἶναι ἐναντίον μας εἶναι με τὸ μέρος μας*» (Μάρκ. 9, 40) «*Ὅς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν*». Θὰ υπάρξουν ὅμως καὶ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες «*ὁποῖος δὲν θὰ εἶναι με τὸ μέρος μας θὰ εἶναι ἐναντίον μας*» (Λουκᾶ 11, 23). «*Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει*». Σ' ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπορεῖ, ὅμως, καὶ νὰ συμ-

φωνήσει εἶναι με τὴ διακήρυξη γιὰ αὐτοδυναμία καὶ παντοδυναμία τοῦ Ἀνθρώπου στὴν οἰκοδόμηση τοῦ κόσμου. Οἱ στίχοι τοῦ «*Δελφικοῦ Ὑμνου*» τοῦ ποιητῆ Ἰαγγελοῦ Σικελιανοῦ δὲν θὰ τὸν εὔρισκαν καὶ τόσο σύμφωνα ὅσο καὶ νὰ περιέχονται καὶ σὲ διαφημιστικὸ φυλλάδιο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ ὡς πεμπτοῦσία του γιὰ τοὺς Δελφούς. Ἐκεῖ συνεπαρμένος ὁ μύστης Ἰαγγελοῦ ἀπαγγέλλει:

*«δίχως τὴ βοήθειά σου, ὦ Θεέ, θ' ἀνέβω
στὴν κορυφή*

*καὶ μόνος, με τὶς φρένες μου καὶ με τὰ
σωθικά μου*

*—θὰ περιμένουν στὶς κορφές πρὸ κάτω
οἱ ἀδελφοί—*

*θὰ τραγουδήσω τὴν καρδιά τοῦ Ἀνθρώπου,
τὴν καρδιά μου».*

Δὲν θέλω νὰ παρασυρθῶ σὲ συνειρμούς. Προσωπικὰ ἐλπίζω, ἐκεῖ στὴν κορυφή, ὁ Ἰαγγελοῦ Σικελιανὸς νὰ ἀπέθεσε τὴν καρδιά του στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἔκανε τὴ δική του ἀναφορά. Γιὰτὶ ἂς μὴ ξεχνᾶμε τὸ στίχο ἐνὸς ἄλλου ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ ποὺ παράδοξα τοποθετεῖ «*τὰ θεμέλιά του στὰ βουνά*».

Ἄλλωστε «*ὁ Θεός*», σύμφωνα με τὴ διατύπωση τοῦ μικροῦ ἀγοριοῦ ἐνὸς συνεδρίου, «*εἶναι ἓνας ἀέρας ποὺ τὸ πιὸ μπλέ ἀπὸ τὸ γαλάζιο τὸν σχηματίζει*». «*Ὅς φωνὴ αὔρας λεπτῆς*» (προφήτης Ἡλίας). Ζωογόνο αὔρα.

Γιὰ νὰ ἐπανέλθουμε ὁμως στὴ γῆ θὰ πρέπει λίγο νὰ προσέξουμε μὴ τυχὸν καὶ μᾶς ξεφύγουν τὰ πράγματα καὶ οἱ καταστάσεις ἀπὸ τὰ χέρια μας σὰν τὸν Ἡνίοχο ποὺ ὅλοι θαυμάσαμε στοὺς Δελφούς. Καθὼς κρατεῖ τὰ ἡνία στὰ χέρια του, νομίζει ὅτι ὀρίζει καὶ τὰ ἄλογα, ἐνῶ πρὸ πολλοῦ αὐτὰ ἔχουν ἀποκοπεῖ καὶ ἐξαφανιστεῖ ἀπὸ τὴ χειραγωγία του. Τὸ βλέμμα του παραμένει ἀκίνητο καὶ μελαγχολικὸ μὴ ξέροντας ὁ ἴδιος πᾶς πῶς νὰ προχωρήσει. Ὁ ποιητὴς Γιάννης Ρίτσος τὸ ἐξέφρασε «*ἐπιγραμματικὰ*» στὸ ὠραῖο ποίημά του «*Ἡνίοχος*» (1970):

«Έδω 'ναι ό χάλκινος νέος
 μέ τήν ίδια ταινία στό μέτωπο,
 μέ τ' ασάλευτα μάτια-
 ένδοτικός και ξένος,
 κρατώντας τά σπασμένα ήνια
 μέ ήσυχο χέρι,
 όρθιος
 πάνω στην άπουσία του άρματός του».

Έμεϊς άραγε τó γνωρίζουμε;

Νίκου Άγγελίδη, *Τό ταξίδι*.

Άπό τήν έκθεσή του στη Γκαλερί «νέες μορφές», 9 Ιανουαρίου - 2 Φεβρουαρίου 2003.



«Χριστός Άνέστη και ζωή πολιτεύεται...»

«Έκείνος μέν άνέστη τήν άνάστασι τήν άπό άπλό θάνατο. Έμεϊς, όμως, έχοντας πεθάνει διπλό θάνατο, διπλή άνάστασι έχουμε. Μιά φορά άναστηθήκαμε χθές άπό τήν άμαρτία. Ταφήκαμε μαζί του κατά τó βάπτισμα κι' έγερθήκαμε μαζί του μέσ' άπό τó βάπτισμα. Η μία, λοιπόν, άνάστασις είναι ή άπαλλαγή άπό τά άμαρτήματα. Η δεύτερη δέ άνάστασις είναι εκείνη του σώματος. Ό Χριστός μās χάρισε τή σπουδαιότερη, άς περιμένουμε και τή λιγότερο σπουδαία. Η πρώτη είναι πολύ μεγαλύτερη άπό τή δεύτερη. Διότι πολύ σημαντικότερο είναι νά άπαλλαγή κανείς άπό τήν άμαρτία παρά νά άναστη σωματικά. Άρα, άν αίτία τής πτώσεως είναι ή άμαρτία, αίτία τής άναστάσεως θά είναι ή άπαλλαγή άπό τήν άμαρτία... Αυτή τήν πρώτη άνάστασι άναστηθήκαμε έμεϊς άπό καιρό, όταν βαπτισθήκαμε. Κι' όσοι καταξιώθηκαν νά βαπτισθούν άπόψε (σημ.: τó Μέγα Σάββατο πρós τήν Κυριακή του Πάσχα βαπτίζονταν εκείνο τόν καιρό οί κατηγούμενοι)... προχθές ήταν άκόμη δέσμοι στην άμαρτία, αλλά άναστήθηκαν μαζί του. Έκείνος κατά τó σώμα πέθανε και κατά τó σώμα άνέστη.

Αυτοί κατά τήν άμαρτία ήταν νεκροί κι' έλευθερώθηκαν κι' άναστήθηκαν άπό τήν άμαρτία. Η γη, αυτή τήν έποχή, ρόδα και γιούλια και τά λοιπά άνθη μās δίνει. Και τά δροσερά νερά ρέουν μέ περισσότερη φαιδρότητα στα λιβάδια. Μή θαυμάσης, άν άπό τά νερά βλάστησαν άνθη. Η γη όχι άπό μόνη της, αλλά μέ τó πρόσταγμα του Κυρίου ντύνεται τή χλόη... Και στις άρχές τά νερά έβγαλαν ζώα κινούμενα. Λέγει ή Γραφή: "Έξαγαγέτω τά ύδατα έρπετά ψυχών ζωσών". Και τó πρόσταγμα έγινε πραγματικότητας κι' εκείνη ή άψυχη ύλη έβγαλε ζωντανά όντα. Έτσι και τώρα: "Έξαγαγέτω τά ύδατα" όχι έρπετά ζωντανά, αλλά πνευματικά χαρίσματα. Έβγαλαν τότε τά νερά ψάρια χωρίς λογικό κι' άφωνα. Έβγαλαν τώρα ψάρια λογικά και πνευματικά, ψάρια που τά έπιασαν οί Άπόστολοι. Διότι τούς είπε: "Δεύτε και ποιήσω ύμās άλιεις άνθρώπων". Κι' έννοούσε αυτό τó είδος άλιείας».

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(Λόγος κατά μεθύντων και εις τήν Άνάστασιν PG 50, 439)

Μιά ασυνήθιστη άσκηση

Του Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμού

Ο π. Χρήστος είναι ένας κληρικός περίπου 40 ετών. Ξεκίνησε ως καθηγητής φιλόλογος, όταν ανακάλυψε μέσα του την κλίση της ιερωσύνης. Προχώρησε σ' αυτήν συνεχίζοντας και την διδακτική του απασχόληση, ενώ είναι πλέον πολύτεκνος.

Λίγες μέρες πριν από την πανηγυρητή της ένορίας του άκουσε τυχαία κάποιες συζητήσεις των συνεφημερίων του, από τις οποίες κατάλαβε ότι επρόκειτο κατά την λειτουργία της έορτής να του άπονεμηθῆ ὀφθίκιο. Αισθάνθηκε πώς θὰ ἤθελε νὰ ἀποφύγη αὐτὴ τὴν τιμὴ καὶ ζήτησε ἀπὸ τοὺς συνεφημερίους του νὰ τελέσῃ αὐτὸς τὴν ἀγρυπνία τῆς πανηγύρεως χωρὶς νὰ τοὺς πῆ τὸν λόγο, μήπως ἔτσι ἀποφύγη τὴν τιμὴ. Αὐτοὶ δὲν τὸ δέχθησαν καὶ τὴν κυριώτατο ἡμέρα ὁ Μητροπολίτης τοῦ ἀπένευσε τὸ ὀφθίκιο.

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ π. Χρήστου εἶναι ἀσυνήθιστη. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν κληρικῶν ἐπιθυμοῦμε τὸ ὀφθίκιο, ἐνῶ ἄλλοι τὸ ἐπιδιώκουμε κιόλας μὲ διάφορους τρόπους. Ἄλλὰ ἀκόμη καὶ ἂν δὲν τὸ ἐπιθυμοῦσαμε, ὅταν μᾶς δοθῆ χαιρόμαστε ἐσωτερικά. Τὶς περισσότερες φορές βρίσκουμε διάφορα ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ἀποδείξουμε στὸν ἑαυτό μας ὅτι τὸ ἀξίζουμε καὶ ὅτι δὲν χαιρόμαστε ἀπλῶς ἐγωϊστικά. Τὸ ἐπόμενο βῆμα εἶναι νὰ πιστέψουμε σιγά-σιγὰ αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα, δηλαδὴ νὰ ἀποδεχθοῦμε γιὰ ἀληθινὴ μιὰ εἰκόνα γιὰ τὸν ἑαυτό μας καλύτερη ἀπὸ τὴν πραγματικὴ. Ἐτσι ἀρχίζει ἡ ξενιτεία ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ μας ἑαυτό, συχνὰ ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Βεβαίως, ἡ ἀρχὴ τῶν δεινῶν βρίσκεται στὴν σύγχρονη ἀντίληψη περὶ ὀφθικίου, ὅτι δῆθεν ἀποτελεῖ ἐπιβράβευση γιὰ κάποια ἐπιτεύγματα, μερικὲς φορές δὲ ἀπλῶς γιὰ καταστάσεις ὅπως ἡ ἀγαμία. Μὲ τὸ ἐκκλη-

σιολογικὸ αὐτὸ σφᾶλμα ἀνοίγουμε μόνοι μας τὶς πόρτες στοὺς πειρασμοὺς τῆς αὐταρέσκειας, τῆς ἀνθρωπαρέσκειας, τῆς κενοδοξίας, τῆς ὑπερηφάνειας, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ὅπως ἔχω περιγράψει καὶ στὴ μελέτη μου «Τὰ ὀφθίκια τῶν πρεσβυτέρων», τὸ ὀφθίκιο ἀποτελεῖ ἀνάθεση ἔργου, ἔστω καὶ ἂν τὸ ἐν λόγῳ ἔργο εἶναι ἀπλῶς ἡ ὑποδειγματικὴ ζωὴ ἐνώπιον τῶν ὑπολοίπων κληρικῶν, κάτι ποὺ συμβαίνει μὲ τὸ ὀφθίκιο τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου.

Ἡ ἀποφυγὴ λήψεως ὀφθικίου ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος ἀσκήσεως. Μᾶς ἀφαιρεῖ τὴν κοσμικὴ χαρὰ τοῦ προβαδίσματος καὶ μᾶς γεμίζει μὲ τὴν πνευματικὴ χαρὰ τῆς ταπεινώσεως. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ἡ ἄσκηση βιώνεται ἀπὸ τοὺς περισσότερους (ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς) νομικὰ καὶ ὄχι ἀγαπητικά, τέτοια εἶδη ἀσκήσεως δὲν εἶναι ιδιαίτερα δημοφιλῆ. (Ἐννοεῖται ὅτι αὐτὰ ἰσχύουν, ὅταν ἡ ἄσκηση λαμβάνει χώρα διακριτικά καὶ ὄχι ἐπιδεικτικά, διότι τότε ὅλος ὁ μισθὸς χάνεται ἀπὸ τὴν φαρισαϊκὴ κενοδοξία). Συνηθίζουμε νὰ περιορίζουμε τὴν ἔννοια τῆς ἀσκήσεως σὲ ὅσα «εἴμαστε ὑποχρεωμένοι» νὰ στερηθοῦμε, σὰν ἕνα minimum συνέπειας μπροστὰ στὸν Θεό. Ἐτσι ἡ ἄσκηση τῆς ἀποφυγῆς τοῦ ὀφθικίου δῆθεν δὲν ἀνήκει στὰ ἀπαραίτητα. Ἡ ἐν τῷ μεταξύ διάδοση στὶς μέρες μας μιᾶς νοσητρίας προβολῆς τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν κληρικῶν βοηθᾷ στὴν σταθεροποίησιν αὐτοῦ τοῦ «δικαιώματος» γιὰ διάκριση. Πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῆ ιδιαίτερα τὸ γεγονός ὅτι ἔχει καθιερωθῆ ὡς αὐτονόητη καὶ δὲν ἐνοχλεῖ κανένα ἢ συνεχῆς προβολὴ (ὑπαρκτῶν καὶ ἀνύπαρκτων) ἐπιτευγμάτων τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων.

Ἐξ ἄλλου, παραλλαγὴ αὐτῆς τῆς ἀπατάης ὅτι ἀξίζουμε τὴν τιμὴ ἀποτελεῖ καὶ



τὸ αὐτονόητο αἶσθημα τῆς ἐπίσκοποιήσεως. Ἐχει ἐπεκταθῆ τόσο πολὺ αὐτῆ ἢ κοσμικῆ ἀντίληψη, ὥστε συχνὰ ἀκούγεται καὶ γράφεται ὅτι ὁ τάδε κληρικός ἀδικεῖται ἂν δὲν γίνεαι ἐπίσκοπος. Στὴν πραγματικότητά, ἂν πρόκειται γιὰ ὄντως καλὸ κληρικό, οἱ μόνοι ποὺ ἀδικοῦνται εἶναι οἱ χριστιανοὶ (κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ) ποὺ δὲν θὰ τὸν ἔχουν ἐπίσκοπό τους. Ὁ ἴδιος, ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποὺ ἔχει εὐλογηθῆ νὰ φορᾶ ἐπιτραχήλιο καὶ νὰ κρατᾶ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ στὰ χέρια του, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ αἰσθάνεται ὅτι ἀδικεῖται σὲ κάτι;

Ἄλλὰ δὲν εἶναι καθόλου ἀπλὸ νὰ πιστεῦται κάποιος κληρικός ὅτι δὲν ἀξίζει τίς τιμές. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχη αὐτὸ πρέπει οὐσιαστικὰ νὰ νοιώθῃ ὅτι δὲν ἀξίζει οὔτε τὴν ἱερωσύνη. Ὅταν αὐτὸ ἀποτελεῖ βίωμα καὶ

ὄχι ταπεινολογία, τότε στὰ συλλείτουργα αἰσθάνεται βαρεῖα τιμὴ ἀκόμη καὶ τὸ νὰ παρευρίσκειται ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους τελευταῖος.

Θὰ κλείσω μὲ ἓνα περιστατικὸ ποὺ ἐξήσα ὁ ἴδιος. Πρὶν πολλὰ χρόνια σὲ συλλείτουργο παρευρισκόταν νεαρὸς ἀρχιμανδρίτης, καθὼς καὶ ἔγγαμος κληρικός, λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς. Ὁ πρῶτος, ἀπὸ συστολή πρὸς τὸν μέχρι πρόσφατα δάσκαλό του, τὸν παρακάλεσε νὰ προστῆ ἐκεῖνος. Ὁ δεῦτερος, δέχθηκε ταπεινὰ τὴν πρόσκληση, ἀφοῦ προηγουμένως ρώτησε ὅλους μας ἂν κάποιος εἶχε ἀντίρρηση. Ἡ εὐλογημένη αὐτῆ εἰκόνα ἔπεισε ὅλους μας πόσο χαριτωμένος γίνεται ὁ χριστιανὸς ὅταν βιώνῃ τὴν ἀποστολικὴ προτροπή: «τῆ τιμῆ ἀλλήλους προηγούμενοι» (Ρωμ. 12, 10).

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

«Γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἢ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση δὲν εἶναι μόνο μιὰ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ συνεργασία ὀρισμένων κρατῶν, οὔτε κἂν μιὰ διακρατικὴ κοινότητα οἰκονομικοπολιτικῶν στόχων. Ἐὰν αὐτὰ ἢ κάτι σὰν αὐτὰ ἦταν ἡ Εὐρώπη, δὲν θὰ εἶχε λόγους ἢ Ἐκκλησία νὰ τὰ παρακολουθεῖ καὶ νὰ τὰ ὑπερασπίζεται, ἀκριβῶς διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν κάνει πολιτικὴ. Ἡ Εὐρώπη εἶναι τὸ πνευματικὸ ἀνάστημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, δεδομένου ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐγκολπώθηκε τόσο τῆ ρωμαϊκῆ κληρονομιά, ὅσο καὶ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία καὶ τὰ ἐδίδαξε καὶ κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς καὶ κατὰ τοὺς νεωτερικοὺς χρόνους. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἢ ὑπεράσπιση τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητας, γιὰ τὴν Ἐκκλησία, δὲν εἶναι πολιτικὴ πράξη, ἀλλὰ πνευματικὸ καθῆκον. Ἐνα καθῆκον διαφύλαξης τοῦ χώρου καὶ τοῦ τρόπου ζωῆς, ὡς μορφώματος πνευματικοῦ, ἀπὸ τὴν ἐκπτώσή του στὸ ἐπίπεδο μιᾶς ἀπλῶς πολιτικοοικονομικῆς γεγονότητος».

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Χριστόδουλος

«Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός»

Του Ἀριστομένου Κ. Ματσάγγα

Τὸ βράδυ τῆς Ἀνάστασης, ὅταν τελειώνει ἡ θεία Εὐχαριστία (ἕνα γεγονός πού προτυπώνει ὅσο λίγα τὸ Δεῖπνο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν καιρὸ τῶν Ἑσχάτων), ὁ Ἱερέας διαβάζει τὴν «*Εὐχή τοῦ Χρυσόστομου*». Σ' αὐτὸ τὸ καταπληκτικό, νικητήριο κείμενο γίνεται ἕνας βαθὺς σχολιασμός τῆς Ἀναστάσιμης Γιορτῆς, ὡς ἐμπειρίας νέας ζωῆς ἀλλὰ καὶ Προσδοκίας τοῦ Μέλλοντος Αἰῶνος. Διαβάζει, λοιπόν, ὁ Ἱερέας:

«Εἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος, ἀπολανέτω τῆς καλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως»

Ἡ Γιορτὴ τῆς Ἀνάστασης εἶναι τὸ πανηγύρι τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. «*Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια...*». Ἡ κτίση γιορτάζει «*τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ*» πάνω στὴν ὁποία θεμελιώνεται καὶ ἀνακαινίζεται. Μέσα σ' αὐτὴν τὴ φωτολουσία οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι πιστοί, νυχτερινοὶ λαμπαδοφόροι, ὑποδέχονται τὸ Χριστό, πού βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο ὡς Νυμφίος ὕστερα ἀπὸ γαμήλια γιορτὴ: «*Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι τῷ Χριστῷ, ἐκ τοῦ μνήματος ὡς Νυμφίω...*». Σύνολη δὲ ἡ Ἐκκλησία, ὡς νέα Ἱερουσαλήμ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, «*ἀγάλλεται καὶ χαίρει*», καθὼς βλέπει τὰ παιδιά της νὰ μαζεύονται γύρω ἀπὸ τὴν ἀγία Τράπεζα «*ὡς φωστῆρες θεοφεγγεῖς ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας*», γιὰ νὰ φανερώσουν τὴν καινούργια οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ.

«Εἴ τις δοῦλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου».

Τὸ κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κάλεσμα χαρᾶς: «*Πάσχα ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα*». Μιὰ χαρὰ πού εἶναι προσφορά, δῶρο καὶ δωρεὰ τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο: «*Ἴδου γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ*

χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ...» Στὴν πρωτοβουλία αὐτῆ τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχουμε νὰ δώσουμε τίποτα ὡς «*ἀντίδωρο*», παρὰ μονάχα τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ τὴν ἀναξιότητά μας. Ἐνα τέτοιο αἶσθημα μᾶς κάνει τελικὰ ἄξιους γιὰ τὴ συμμετοχὴ στὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου.

«Εἴ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολανέτω νῦν τὸ δηνᾶριον».

Ἡ συμμετοχὴ στὴν ἀναστάσιμη χαρὰ προϋποθέτει τὴ συμμετοχὴ στὸ σταυρικό θάνατο τοῦ Χριστοῦ: «*συμπορευθῶμεν οὖν αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν...*». Ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ ἀγάπη καὶ ὅ,τι ἄλλο γίνεται γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν φανερώματα τῆς συμμετοχῆς στὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος λοιπόν πέρασε αὐτὸ τὸ ἐπίπονο καὶ γλυκὸ στάδιο τῆς ἐσωτερικῆς του μεταλλαγῆς, μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὸ δηνᾶριον, τὶς θαυμαστὲς «*ἀλλοιώσεις*» πού ἐνέργησε ὁ Θεὸς σ' ὀλόκληρη τὴν ὑπαρξή του.

«Εἴ τις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἰργάσατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα. Εἴ τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθε, εὐχαρίστως ἑορτάσάτω. Εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθασε, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω· καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιοῦται. Εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἐνάτην, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν δεκάτην, μὴ φοβηθῆ τὴν βραδύτητα».

Ὁ Χριστὸς μιλοῦσε συχνὰ γιὰ τὴν «*ῥα*» Του στὴ φανέρωση τῆς δόξας Του πάνω στὸ Σταυρό. Καὶ ὅλα τὰ θαυμαστὰ γεγονότα τῆς θείας Οἰκονομίας πρὸς αὐτὴν τὴν «*ῥα*» προσανατολίζονταν, ὅπου θὰ φανεωνόταν ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου «*διὰ τοῦ Σταυροῦ*». Ἀλλὰ καὶ ὁ καθένας ἔχει τὴν προσωπικὴ του «*ῥα*», τὸν δικό του «*καιρό*», ὅπου θὰ κάνει κτῆμα του τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ: «*Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδὸν νῦν ἡμέρα σωτηρίας*» (Β' Κορ. 6, 2). Εἶναι ἡ «*ῥα*» πού

κυφορεῖ, με χαρὲς καὶ λύπες, τὴν ἄλλη γέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὴ τὴν «ἀναγέννηση» ἐργάζεται ὁ Πατέρας, αὐτὴν θεμελιώνει ὁ Χριστὸς, αὐτὴν διενεργεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, μέσα ἀπὸ χίλιους δύο τρόπους.

«Φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον. Ἀναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης. Καὶ τὸν ὑστερον ἐλεεῖ καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει. Καὶ κείνῳ δίδωσι καὶ τούτῳ χαρίζεται. Καὶ τὰ ἔργα δέχεται καὶ τὴν γνώμην ἀσπάζεται. Καὶ τὴν πρᾶξιν τιμᾷ καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ».

Ἡ φιlanθρωπία τοῦ οικοδεσπότη Χριστοῦ ἀποτελεῖ σκάνδαλο γιὰ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ σταθμά, γιατί ἡ διαγνωστικὴ σοφία Του φτάνει ὡς τὴ μύχια πρόθεση τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ πού δίνεται ἡ μάχη γιὰ τὸ μεγάλο «ναί» ἢ τὸ μεγάλο «ὄχι» στὸ θεῖο κάλεσμα. Ὡς τὶς δώδεκα παρὰ ἓνα λεπτό (ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν «ὥρα» τῶν «συσταυρουμένων» ληστῶν) ὅλα μπορεῖ νὰ κερδηθοῦν ἢ νὰ χαθοῦν. Στὴν κραυγὴ τῆς προσωπικῆς μας ἀβύσσου ἀπαντᾷ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, πού συμπορεύεται με τὴν δική μας ἐκλογή. Σ' αὐτὸ τὸ ἔλεος στηρίζεται ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα.

«Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Καὶ πρῶτοι καὶ δεῦτεροι τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε. Ἐγκρατεῖς καὶ ῥάθυμοι τὴν ἡμέραν τιμήσατε. Νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον».

Τὸ κάλεσμα στὴ Γιορτὴ τῆς Βασιλείας εἶναι κοινὸ γιὰ ὅλους, δῶρο καὶ προσφορὰ τοῦ Χριστοῦ. Στὴν Νέα Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ξεπεριέται κάθε διάκριση καὶ κάθε διχασμὸς – πρῶτοι καὶ δεῦτεροι, πλούσιοι καὶ φτωχοί, ἐγκρατεῖς καὶ ῥάθυμοι, «νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες». Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γκρεμίζει ὅλα τὰ τείχη πού ἔχουν ὑψώσει ἀνάμεσά τους οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ φόβο. Γιατί ὁ Χριστὸς προσλαμβάνει στὸ Σῶμα Του ὅλο τὸν κό-

σμο, «τοὺς ἐγγύς» καὶ «τοὺς μακράν», σὲ μιὰ θεανθρώπινη ἐνότητα πού δὲν ἔχει τὸ ὅμοιό της.

«Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μὸσχος πολὺς, μηδεὶς ἐξέλθει πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως· πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος...».



Στό τραπέζι τῆς Εὐχαριστίας ὁ Χριστὸς προσφέρει τὸν ἑαυτό Του σὰν ουράνιο μάννα γιὰ νὰ μὴν πεινάσουμε ποτέ. Ἡ θεία τροφή μετουσιώνεται σὲ Εὐχαριστιακὸ «συμπόσιο πίστεως», ὅπου «προσφέρων» καὶ «προσφερόμενος» εἶναι ὁ Χριστὸς. Τὸ βράδυ λοιπὸν τῆς Ἀνάστασης καλούμαστε νὰ πάrouμε μέρος στὴ Δεσποτικὴ φιλοξενία:



«*Ξενίας δεσποτικῆς καὶ ἀθανάτου Τραπέζης ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί, δεῦτε ἀπολαύσωμεν...*». Ἡ Ἐκκλησία γίνεται Μυστικὸς Δεῖπνος. Καὶ κάθε θεία Εὐχαριστία συμμετοχὴ στό «μυστικὸ Πάσχα» τῆς Βασιλείας: «*Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ Μυστικοῦ σήμερον Υἱέ Θεοῦ κοινωνόν με παράλαβε...*».

«*Μηδεὶς θρηνεῖτω πενίαν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ Βασιλεία. Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε...*».

Ὁ Χριστὸς ἦρθε στὸν κόσμο «*θεληματικὰ φτωχός*», ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν θεία Ἐνσάρκωση καὶ τὴ θεία «*κένωση*» τοῦ Σταυροῦ. Ἐπομένως, «*αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὸ πνεῦμα τοῦ φτωχοῦ*», αὐτοὶ ποὺ ἔχουν ἀποδεχθεῖ τὴ «*φτώχεια*» τους μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ὑπαρξῆς τους – ἓνα αἰσθημα «*ἐνδειας*» μπροστὰ στό Θεό– εἶναι ἔτοιμοι νὰ γίνουν ἀπὸ τώρα συνδαιτυμόνες τοῦ Χριστοῦ στό Τραπέζι τῆς Βασιλείας. Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ δὲν θρηνεῖ πλέον κανεὶς τὴ φτώχεια του, τὴν ὑλικὴ καὶ τὴν ἄλλη, γιὰτὶ πλουτίζεται μὲ ἐμπειρίες ποὺ καταργοῦν κάθε στέρηση καὶ τοῦ παρέχουν «*κρείττονα ὑπαρξιν*» (Εβρ. 10, 34). Κανεὶς δὲν ὀδύρεται γιὰ τὶς ἀποτυχίες του, τὰ λάθη καὶ τὶς ἀμαρτίες του. Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ ἔρχεται στὸν κόσμο ἡ ἀληθινὴ συμφιλίωση. Ἀπὸ τὸν τάφο Του ἀνατέλλει ἡ συγγνώμη. Ἔτσι ὁ ἐχθρικός ἑαυτός μας, ὁ ξένος καὶ ἀντίπαλος συνάνθρωπός μας, ὅλοι συμφιλιώνονται μὲ τὸ Θεὸ στὴ νέα πραγματικότητα τῆς Βασιλείας.

«*Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος*».

Ὁ Χριστὸς δὲν ἦρθε στὸν κόσμο γιὰ νὰ μᾶς «*παρηγορήσει*» μὲ μιὰ ἀνακουφιστικὴ ἐρμηνεία τοῦ θανάτου. Ἦρθε γιὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὸν θάνατο. Προσέλαβε στὴν ὑπόστασή Του τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ γιατρέψει ὅλες τὶς πληγές καὶ τὰ βάσανα τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ θάνατο: «*Ἐδεήθημεν Θεοῦ σαρκουμένου καὶ νεκρουμένου, ἵνα ζήσωμεν*», κατὰ τὴ βαθυστόχαστη φράση τοῦ

ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

«Ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην. Ἐπικράνεν αὐτόν, γευσάμενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο προλαβὼν Ἥσαϊας, ἐβόησεν. Ὁ Ἄδης, φησὶν, ἐπικράνθη, συναντήσας σοι κάτω. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ κατηργήθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἔλαβε σῶμα καὶ Θεῶ περιέτυχε. Ἔλαβε γῆν καὶ συνήνητησεν οὐρανῶ. Ἔλαβεν ὅπερ ἔβλεπε καὶ πέπτωκεν ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος;

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ σὺ καταβέβλησαι.

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ πεπτώκασι δαίμονες.

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι».

Ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ πάνω στοῦ θάνατο ἀποτελεῖ συντριβὴ τοῦ Ἄδην. Ὁ Χριστὸς εἰσδύει παντοδύναμος στοῦ βασιλείου τοῦ θανάτου, στὴ χώρα τῆς θνητότητας καὶ τῆς φθορᾶς, γιὰ νὰ ἐλευθερώσει τὶς ἀνέστιες ψυχὲς ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδην: «Τοῦ θανάτου τὸ Βασίλειον λύεις δὲ καὶ τοῦ Ἄδου τοὺς νεκροὺς ἐξανιστᾶς...». «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες Ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν...». «Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ Ζωὴ ἢ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος...». Ὁ «ἄφθορος» θάνατός Του μοιάζει μὲ ὕπνο («σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος») καὶ μὲ παράδοξη «φιλοξενία» σὲ τάφο – «ἐν νεκροῖς λογίζεται ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν καὶ τάφῳ σμικρῶ ξενοδοχεῖται». Ὅμως, σ' αὐτόν τὸν τάφο λαβαίνει χώρα ἡ μεγάλη μάχη κατὰ τοῦ θανάτου – μιὰ μάχη καθοριστικὴ γιὰ τὴν ὅλη ἔκβαση τοῦ πολέμου: «Ἐγὼ εἶμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ζῶν καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἶμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἄποκ. 1, 7). Ὁ κόκκος τοῦ σίτου «σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει...» (Α' Κορ. 15, 43). Πάνω σ' αὐτὸ ἀτύχησε ὅπως φαίνεται ὁ Ἄδης: Πῆρε στὰ σπλάχνα του «αὐτὸ πού ἔβλεπε» ἀπὸ τὸν «κόκκο τοῦ σίτου» – τὸν ἄνθρωπο

Ἰησοῦ– καὶ νικήθηκε «ἀπ' αὐτὸ πού δὲν ἔβλεπε» – ἀπὸ τὴ θεότητα τοῦ Σαρκωμένου Λόγου.

«Ἄνέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται».

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ νίκη πάνω στοῦ δικό μας θάνατο. Ὁ Χριστὸς δὲν πέθανε «ἀντὶ γιὰ μᾶς» ἀλλὰ «γιὰ χάριμάς». Ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του ἀναβλύζει μιὰ καινούργια «βαπτισματικὴ ζωὴ» γιὰ τὴ νέα ἀνθρωπότητα τῆς Ἐκκλησίας: «Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6, 34). Μιὰ τέτοια συμμετοχὴ στοῦ θάνατο καὶ στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἐμπειρία νέας ζωῆς μέσα ἀπὸ τὴ Θεία Εὐχαριστία: «Ὅσακις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ πίνητε τὸν οἶνον, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε καὶ τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν ὁμολογεῖτε» (Α' Κορ. 11, 26).

«Ἄνέστη Χριστὸς καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τὴν «ἀπαρχὴ» τῆς νέας ἐποχῆς τῶν Ἐσχάτων. Ὅσπου νὰ ἔρθει αὐτὴ ἡ Ἡμέρα τῆς «Ἐπιφάνειας» τοῦ Χριστοῦ, θὰ ζοῦμε μέσα ἀπὸ μιὰ κατάσταση προσμονῆς καὶ προσδοκίας. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς δυνατότητα αἰώνιας ζωῆς ἄρχισε ἤδη γιὰ τὸν κόσμο: «Ἐφανερώθη καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ζωὴν τὴν αἰώνιον» (Α' Ἰω. 1, 2). Ὅμως, τὸ Πλήρωμα αὐτῆς τῆς Βασιλείας «οὐπω ἤκει», γιὰ νὰ θριαμβεύσει ἡ Ζωὴ πάνω στοῦ θάνατο. Ὡς τότε προγενόμαστε τὴ χαρὰ τῆς Βασιλείας μέσα στὴν Εὐχαριστιακὴ κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ πορευόμαστε πρὸς τὰ Ἐσχάτα, ἔχοντας τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἄγκυρα ἐλπίδας.

Προσοχή στο «Σχέδιο»

Του Πρωτοπρ. Κυριακού Τσουρού



Δέν είναι τυχαίο ούτε συμπτωματικό τὸ γεγονός ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ αὐξήθηκαν κατακόρυφα οἱ ἐκπομπές «θρησκευτικοῦ περιεχομένου» στὰ διάφορα «κανάλια». Δημοσιογράφοι χωρὶς εἰδικές γνώσεις σέ θέματα πίστεως καὶ συνομιλητές ἀπερίγραπτοι συνθέτουν «πάνελ» γιὰ νὰ μιλήσουν, ἀπὸ τὴ «μιά» καὶ ἀπὸ τὴν «ἄλλη πλευρά», πάνω σέ ὑψηλὰ καὶ λεπτὰ θέματα τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως. Ἡ ἐπιλογή τῶν θεμάτων καὶ τῶν προσώπων προδίδει ἀμέσως τὸν σκοπὸ τῆς ἐκπομπῆς. Εἶναι ὀλοφάνερος συνήθως ὁ στόχος μερικῶν δημοσιογράφων, οἱ ὁποῖοι δέν συντονίζουν ἀπλῶς τὴν συζήτηση, ἀλλὰ ἐπιβάλλουν τὶς θέσεις τους. Ὁδηγοῦν τοὺς συνομιλητές τους καὶ κατ' ἐπέκταση τοὺς τηλεθεατές τῆς προκατασκευασμένης ἐκπομπῆς σέ συγκεκριμένο ἀντιχριστιανικὸ καὶ ἀντικεκκλησιαστικὸ στόχο. Ἄλλοτε ὑποστηρίζουν ὅτι θέλουν νὰ χτυπήσουν τὰ «κακῶς κείμενα» καὶ ὅτι κινοῦνται ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ ἄλλωστε οἱ ἴδιοι «εἶναι χριστιανοί» (ἔτσι λένε). Ἄλλοτε, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἐνημέρωσης τῶν τηλεθεατῶν ἀναλαμβάνουν νὰ «ἀναλύσουν» θεμελιώδεις διδασκαλίες ἢ ἱερές παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ στόμφο θεολογικῆς αὐθεντίας.

Ἄπορῃ κανεὶς καὶ διερωτᾶται: Ποιὸς εἶναι ὁ λόγος αὐτῆς τῆς ἀνεύθυνης προσεγγίσεως τῶν θεμάτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀπὸ ἀνθρώπους ἐν πολλοῖς ἄγευστους θεολογικῆς κατάρτισεως, πού ἴσως δέν ἔχουν κἂν ἀναγνώσει τὰ βασικά κείμενα τῆς Πίστεώς μας; Πῶς εἶναι σέ θέση νὰ κρίνουν ἂν αὐτὰ πού λέγονται, ἐνίοτε ἀπὸ ἡμιμαθεῖς συζητητές, ἀνταποκρίνονται στὴν ἀλήθεια; Πῶς εἶναι δυνατόν, φερ' εἴπειν, νὰ κρίνουν ἂν αὐτὸ πού λέει ἕνας Ὁρθόδοξος κληρικὸς εἶναι ὀρθὸ καὶ ἂν ἡ ἀρνητικὴ τοποθέτηση τῆς «ἄλλης πλευρᾶς», φερ' εἴπειν ἐνὸς φανεροῦ ἢ κρυφοῦ «νεοειδωλολάτρη», στηρίζεται στὴν ἀντικειμενικότητα ἢ εἶναι σκέτη δια-

στρέβλωση ἢ ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας μέχρι καὶ λάσπη μίσους;

Συχνὰ μάλιστα ἐπιδιώκουν νὰ ἐπιβάλουν στοὺς προσκεκλημένους τους αὐτὸ πού οἱ ἴδιοι νομίζουν ὀρθὸ πάνω σέ θέματα θρησκευτικῆς πίστεως. Ἀντιρρήσεις καὶ ἄλλες γνώμες δέν ἐπιτρέπονται ἐκτὸς ἐκείνων τοῦ δημοσιογράφου καὶ ὄσων συμφωνοῦν μαζί του, πού κατὰ... σύμπτωση εἶναι «εἰδωλολάτρες» ἢ «ἀνοιχτὰ μυαλά». Ἄραγε, θὰ ἦταν αὐτὸ παραδεκτὸ ἂν γινόταν σέ μιὰ συζήτηση πάνω σέ ἰατρικὰ θέματα, σέ θέματα πυρηνικῆς φυσικῆς, νομικῆς, σεισμολογίας κ.λπ.;

Ἐπειτα εἶναι καὶ τὸ ἄλλο: Πρέπει ν' ἀκουστεῖ, λένε, καὶ «ἡ ἄλλη πλευρά». Ἐτσι ὁ δημοσιογράφος παρουσιάζεται ὡς «οὐδέτερος» ἢ «ἀντικειμενικός», πού δέν ἀνήκει δηλαδή οὔτε στὴ μιὰ οὔτε στὴν «ἄλλη πλευρά», καὶ προκαλεῖ δύο ἐκπροσώπους ἀντιθέτων θέσεων νὰ ἐκφραστοῦν πάνω στὸ ἴδιο θέμα. Δηλαδή, ἡ διαβεβαίωση ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος Χριστιανὸς μένει μετέωρη;

Καὶ τί θὰ περίμενε ἄραγε ὁ ἀκροατῆς νὰ ἀκούσει ἀπὸ ἕνα «ἀρχαιολάτρη» πάνω στὸ θέμα τοῦ Ἁγίου Φωτὸς ἢ τῶν θαυμάτων ἢ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας κ.ο.κ.;

Συχνὰ διαπιστώνει κανεὶς ὅτι αὐτὲς οἱ λεγόμενες «στρογγυλές τράπεζες» κατανοοῦν ἀρένες ἀνεπίτρεπτων διαπληκτισμῶν, στοὺς ὁποίους ἐκτοξεύονται ἀνακρίβειες, ὕβρεις, ψεῦδη, λάσπη, εἰρωνεῖες. Κι ὅταν στὴ συζήτηση «παίρνει πόντους» ἢ Ὁρθόδοξη πίστη, τότε ἐπιστρατεύονται ἢ εἰρωνεῖα ἢ κάποιον ἄσχετο «ἀνεπίτρεπτο γεγονός», γνήσιο ἢ κατασκευασμένο, κατὰ πρότιμηση «ρόζ» ἢ «οἰκονομικὸ» πού ἀποδίδεται ἀβασάνιστα σέ κάποιον κληρικὸ, ὥστε νὰ «σπάσει» τὴν ἀντίσταση τοῦ Ὁρθόδοξου συνομιλητῆ.

Ἄλλο μέσο ἀποδυναμώσεως τῆς Ὁρθόδοξης θέσεως εἶναι τὸ διάλειμμα «γιὰ τὴν ἀνάγκη τῶν διαφημίσεων».

Ἐτσι, λοιπόν, πολὺ συχνὰ προβάλλονται τηλεοπτικὲς ἐκπομπές, πού στοχεύουν τάχα νὰ «φωτίσουν» τοὺς τηλεθεατές πάνω σέ πολλὰ «θρησκευτικὰ» θέματα. Ἄλλες ἀπ' αὐτὲς εἶναι μαγνητοσκοπημένες καὶ ἄλλες ζωντανές. Σ'

αυτές τις τελευταίες υπάρχει και η ευχέρεια να βρεθούν κάποιιοι «είδοποιημένοι» ή «θαυμαστές», που θα κάνουν και μερικά τηλεφωνήματα για να συγχαρούν για την «θαυμάσια και επιτυχημένη» έκπομπή και να θέσουν και μερικά ερωτήματα ή να σχολιάσουν «ελεύθερα» τα λεγόμενα. Βεβαίως, είναι εξασφαλισμένη ή επιλογή εκείνων που θα άκουστούν, ώστε να μη μᾶς «χαλάσουν την έκπομπή». Κι ἂν κάποιος, κατά λάθος, περάσει «στον ἄερα», τότε ἢ «δὲν ξέρει τί λέει» ἢ αὐτὰ που λέει μπορεῖ νὰ εἶναι σωστά, ἀλλὰ ἢ «ἄλλη πλευρά» ἔχει ἄλλη γνώμη.

Καὶ τίθεται τὸ εῖρωτημα: Γιατί αὐτὸς ὁ «συνωστισμὸς» καὶ ἡ πληθώρα τῶν δῆθεν θρησκευτικῶν ἐκπομπῶν; Ἴσως μιὰ εὐκολὴ ἀπάντηση θὰ ἦταν ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν ἐκπομπῶν «πουλάει», ἀνεβάζει τὴν ἀκροαματικότητα. Ἀκόμη ἓνας «ἀγαθὸς λογισμὸς» θὰ ἦταν ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος θρησκεύει περισσότερο σήμερα καὶ ἐνδιαφέρεται γιὰ μεταφυσικὰ θέματα. Κι αὐτὸ εἶναι ἀληθές, ἂν καὶ αὐτὸ που φαίνεται ὡς θρησκευτικὸ συναίσθημα δὲν εἶναι πάντοτε ὀρθὴ πίστη. Ἐνίοτε αὐτὸ τρέφεται μέσα σὲ νόθες θρησκευτικὲς καταστάσεις, που δὲν εἶναι ἄμοιρες δεισιδαιμονίας ἢ αἰρέσεως καὶ ὅπου ἐπικρατεῖ ἢ σύγχυση ἢ μιὰ νοσηρὴ κατάσταση.

Ὅμως, ἂς μᾶς ἐπιτραπεί νὰ προσθέσουμε καὶ ἓναν ἄλλο λόγο: Κατὰ τὴ γνώμη μας ὑπάρχει ἀπὸ μερικὸς ἓνα καλὰ μελετημένο σατανικὸ σχέδιο: Ἡ φθορὰ καὶ ἡ διάβρωση τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως μας, τῶν Ἱερῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν παραδόσεών μας. Ἡ ἐκφραση καὶ ὁμολογία τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως θεωρεῖται συχνὰ σκοταδισμὸς καὶ μεσαιωνισμὸς. Ἡ ἄσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖται μισαλλοδοξία καὶ «καταπάτηση τῆς ἐλευθερίας» τῶν «θρησκευτικῶν μειονοτήτων». Ἡ διατήρηση τῆς πολιτιστικῆς ταυτότητάς μας, που εἶναι σφραγισμένη ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξὴ πίστη μας, θεωρεῖται τροχοπέδη στὴν εὐρωπαϊκὴ πορεία μας.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς αἰῶνες τώρα ἀνθίσταται στὴν ἀλλοτρίωση καὶ στὴν παγκοσμιοποίηση μετὴν θρησκεία του καὶ τὴν γλώσσα του. Κάπου ἀκούστηκε ὅτι οἱ δύο αὐτὲς «ἀντιστάσεις» τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀνάγκη νὰ συντριβοῦν. Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους, λοιπόν, τρόπους γιὰ τὴν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ στόχου εἶναι νὰ ἐπι-

στρατευθοῦν μερικοὶ που θὰ χριστοῦν «μόνιμοι συζητητές» καὶ θὰ γυρίζουν ἀπὸ κανάλι σὲ κανάλι, λέγοντας πάντα τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, σὲ τηλεθεατὲς που δὲν μποροῦν νὰ ἐρευνήσουν τὴν ἀκρίβεια τῶν λεγομένων, ὥστε νὰ γκρεμίσουν ὅ,τι ἔχει σχέση μετὰ αὐτὸ που λέγεται Ὁρθοδοξία.

Καὶ κατὰ σύμπτωση (!) πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι συνήθως «ἀρχαιολάτρες», ἀποκρυφιστές, ἀστρολόγοι, θεραπευτές, μελλοντολόγοι, κ.ο.κ. Ἔνα εἶναι τὸ προσόν τους, ὅτι ξέρουν καλὰ τὴν τέχνη που λέγεται «χειρισμὸς τοῦ νοῦ». Ἔτσι, πολλὲς φορές, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβανόμαστε, πέφτουμε θύματα ἐνὸς καλοστημένου σχεδίου γιὰ τὴν ἀποδυνάμωση τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ τὸ κακὸ εἶναι ὅτι μερικὰ ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα, ὠθούμενα ἀπὸ φλογερὸ ζῆλο Ὁρθόδοξου μαρτυρίας, συμμετέχουν, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνονται ὅτι μετὰ τὴν παρουσία τους σὲ τέτοιες ἐκπομπὲς ἐξυπηρετοῦν αὐτὸ τὸ «σχέδιο».

Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ δοθεῖ μεγάλη προσοχὴ στὴ συμμετοχὴ μας σὲ τέτοιου εἶδους ἐκπομπές. Ἡ συμμετοχὴ μας στὶς διάφορες ἐκπομπές πρέπει νὰ εἶναι ἐπιλεκτικὴ καὶ νὰ καλύπτεται μετὰ τὴν παρουσία τῶν καταλλήλων προσώπων. Ὅλοι δὲν μποροῦν νὰ μιλοῦν γιὰ ὅλα. Οὔτε εἶναι σωστὸ νὰ μιλάμε πάντοτε «εὐκαίρως ἀκαίρως» γιὰ ὅλα τὰ θέματα καὶ μάλιστα ἀπὸ τηλεοράσεως. Ἡ πρόσκλησή μας σὲ μερικὲς ἐκπομπές δὲν γίνεται πάντοτε μετὰ ἀγαθὸς σκοπούς. Ἰδιαιτέρα ἡ παρουσία κληρικοῦ σὲ κανάλι θεωρεῖται «ἐκπροσώπηση» τῆς Ἐκκλησίας. Βαρειὰ ἢ εὐθύνη καὶ μεγάλος ὁ κίνδυνος. Δὲν ἐκτίθεται μόνο ὁ συγκεκριμένος κληρικός, ἀλλὰ ὁλόκληρη ἡ Ἐκκλησία. Καὶ τὸ «σκάνδαλο» γίνεται τόσο μεγάλο, ὅσο μεγαλύτερο εἶναι τὸ πλῆθος τῶν τηλεθεατῶν.

Γι' αὐτὸ ἂς εἴμαστε προσεκτικοί. Ἄς λειτουργοῦμε ὡς Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ. Ἄς μάθουμε πῶς καὶ πότε νὰ ἀπαντοῦμε σὲ τέτοιου εἶδους πονηρὲς προκλήσεις. Ὑπάρχουν ἐκπομπές καὶ δημοσιογράφοι, εὐτυχῶς ἐλάχιστοι, που δὲν στοχεύουν στὴν προβολὴ τῆς Ἀλήθειας, ἀλλὰ στὴν παραχάραξή της. Μεγαλοποιοῦν ἀπροσεξίες κληρικῶν γιὰ νὰ ὑποσκάψουν ὑπουλά τὴν Ὁρθόδοξὴ Πίστη στὶς καρδιές τῶν Ἑλλήνων. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀκούγεται πάντοτε ἡ φωνὴ μας στὰ κανάλια. Διδάσκει καὶ ἡ σωπὴ. Προσοχὴ, λοιπόν, στὶς παγίδες. Προσοχὴ στὸ «σχέδιο»!

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Χρυσοστόμου

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν σχολικὸ χῶρο σήμερα ἔχει ἀτονίσει σὲ μεγάλο βαθμὸ. Ἡ μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἡ καλλιέργεια ἀντιεκκλησιαστικοῦ πνεύματος ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδράνεια τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ κύριοι παράγοντες πού ὀδήγησαν στὴν κατάσταση αὐτή. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει πλέον λόγο στὰ σχολεῖα. Μόνον στίς περιπτώσεις ἔντονης ποιμαντικῆς δραστηριότητας καὶ καλλιέργειας διαπροσωπικῶν σχέσεων καθίσταται δυνατὴ ἡ πρόσβαση στὴ σχολικὴ μονάδα.

Ἔτσι, ἔχει γίνει πλέον κατανοητὸ ἀπ' ὅλους ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν τρόποι ἀναθερμάνσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-σχολείου καὶ ἄσκησης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νεανικοῦ ἔργου μέσα στίς μαθητικὲς κοινότητες.

Μιὰ ἀρχικὴ διαπίστωση εἶναι ὅτι ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸ σχολεῖο δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθεῖ στὴν προστασία νόμων. Ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση πού ὑπάρχουν εἰδικὲς διατάξεις, ἡ ἄρνηση τοῦ διευθυντῆ ἢ τοῦ συλλόγου διδασκόντων τοῦ σχολείου ἀναστέλλει στὴν πράξη τὴν ἰσχὺ ὅποιασδήποτε εὐνοϊκῆς νομοθεσίας. Δὲν ἔχει, ἄλλωστε, νόημα ἡ παρουσία π.χ. ἐνὸς κληρικοῦ μέσα στὸ σχολεῖο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας.

Συνεπῶς, ἔχοντας γνώση τῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας, ὁ Ἐπίσκοπος μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὰ διοικητικὰ ὄργανα τῆς ἐκπαίδευσης τοῦ τόπου, προκειμένου νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἓνα ἐλάχιστο σημεῖο ἐπαφῆς· νὰ γνωστοποιηθοῦν οἱ προθέσεις τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ζητηθεῖ ἡ ἀπὸ κοινῆς ἐξέταση τῶν τρόπων συνεργα-

σίας. Ἐχει διαπιστωθεῖ ὅτι μίᾳ τέτοιου εἶδους κίνηση εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐεργετικὴ· βοηθᾷ ἀφάνταστα τὸ ἔργο κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συνεργατῶν τοῦ νεανικοῦ ἔργου.

Ἀλλὰ καὶ σὲ ἐπίπεδο σχολικῆς μονάδας, ἡ ἐπιδίωξη δημιουργίας παρόμοιου κλίματος ἀποδεικνύεται ἐπωφελῆς. Πάντως, ἡ παρέμβαση τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου πολλές φορές προκαλεῖ τραυματικὰ ἀποτελέσματα, λόγω ἀπειρίας ἐκείνων πού τὴν ἐνεργοῦν. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου θὰ πρέπει νὰ γίνει ἀπὸ ἐπιλεγμένα πρόσωπα, κληρικούς ἢ λαϊκοὺς, πού εἶναι ἐγνωσμένα ἱκανὰ νὰ φέρουν σὲ πέρας τὴ λεπτὴ αὐτὴ ἀποστολή. Ἔτσι, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση πού δὲν ὑπάρχουν θετικὰ ἀποτελέσματα, τουλάχιστον δὲν θὰ καταγραφοῦν ἀρνητικὲς συνέπειες. Πολὺ ἀποτελεσματικὸς εἶναι πάντως ὁ καθορισμὸς ἐντεταλμένων κληρικῶν γιὰ κάθε σχολεῖο.

Σὲ διαπροσωπικὸ ἐπίπεδο, δὲν θὰ πρέπει νὰ μένει ἀναξιοποίητη ἡ ὑπαρξὴ μελῶν, σὲ κάθε σχολικὴ μονάδα, πού διατηροῦν σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία, πολὺ περισσότερο ὅταν ἀποδεδειγμένα εἶναι συνειδητὰ μέλη τῆς. Διευθυντές, καθηγητές, ἰδιαίτερα οἱ θεολόγοι, πρόεδροι συλλόγων γονέων, μέλη μαθητικῶν ἐπιτροπῶν, μποροῦν νὰ βοηθήσουν πολὺ στὴν ἄσκηση πνευματικοῦ ἔργου μέσα στὸ σχολεῖο.

Ἐπίσης, θὰ μπορούσε νὰ ἀξιοποιηθεῖ τὸ αἶτημα τῆς ἐποπτείας στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Ἔτσι, καλεῖται ὁ ἱερέας τῆς Ἐνορίας στὴν τάξη, προκειμένου νὰ μιλήσῃ γιὰ ἓνα συγκεκριμένο θέμα καὶ νὰ ἀπαντήσῃ σὲ ἐρωτήσεις τῶν μαθητῶν. Μπορεῖ,



ὅμως, νὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ ἐπίσκεψη τῆς τάξης στὸν ἐνοριακὸ ναό, ὥστε οἱ μαθητὲς νὰ δοῦν ἐπὶ τόπου τὰ μέρη τοῦ Ναοῦ, τὰ ἄμφια, τὰ ἱ. σκεύη κ.ο.κ. Ἀκόμη, εἶναι σημαντικὴ ἡ διοργάνωση εἰδικῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν γιὰ τὰ μέλη τῆς σχολικῆς κοινότητας. Μποροῦν, μάλιστα, νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ λειτουργικὲς περίοδοι καὶ οἱ μεγάλες ἐορτὲς (π.χ. Σαρακοστὲς, Χριστούγεννα κ.ἄ.). Ἀλλὰ καὶ ἡ τέλεση σπάνιων ἱερῶν ἀκολουθιῶν (προηγασμένη θ. λειτουργία, χαιρετισμοί, εὐχέλαιο, κ.ἄ.) συνιστᾶται περισσότερο γιὰ μαθητικὸς ἐκκλησιασμούς, ἀπ' ὅ,τι ἡ κοινὴ θ. λειτουργία, πού εἶναι εὐρύτερα γνωστή.

Ἀκόμη, μποροῦν νὰ ἀξιοποιηθοῦν καὶ ἐνδιαφέροντα ἄλλων μαθημάτων, στὴν περίπτωση πού ἐκδηλωθεῖ ἡ πρόθεση τῆς Ἐκκλησίας νὰ συνδράμει τὴν ἐκπαιδευτικὴ διαδικασία. Ἐκπαιδευτικοὶ πού δὲν καλλιεργοῦν ἰδιαίτερες σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία ζητοῦν συχνὰ τὴ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας, μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίσκεψη καὶ καταγραφή καὶ παρουσίαση σὲ λεύκωμα τῶν ἐξωκκλησίω μιᾶς περιοχῆς. Ἡ θετικὴ ἀνταπόκριση τῆς οἰκείας Ἐνορίας ἔχει τότε εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ἐπὶ τόπου ἐπίσκεψη τῶν ἐξωκκλησίω ἀπὸ τὰ μέλη

τῆς περιβαλλοντικῆς ομάδας τοῦ σχολείου καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, μὲ τὴ συνοδεία τοῦ ἱερέα καὶ τῶν συνεργατῶν του, εἶχε πολλὰ θετικὰ ἀποτελέσματα. Συζήτηση στὰ προαύλια τῶν ἐξωκκλησίω γιὰ μεταφυσικὰ καὶ πνευματικὰ θέματα κεντρίζουν συνήθως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν γιὰ περαιτέρω ἐπικοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία (κατήχηση, ἐξομολόγηση). Πρόκειται, πάντως, γιὰ εὐκαιρία πρώτης τάξεως, πού θὰ συμβάλει στὴ διαμόρφωση μιᾶς θετικῆς γνώμης, ἱκανῆς νὰ προκαθορίσει καὶ τὴ μελλοντικὴ στάση τῶν παιδιῶν, ἴσως καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, ἀπέναντι στὴν ἐκκλησία.

Σημαντικὸ νεανικὸ ἔργο μπορεῖ νὰ ἀσκηθεῖ σὲ μαθητὲς καὶ ἐκτὸς τῆς παραδοσιακῆς σχολικῆς κοινότητας καὶ μέσῳ τῶν φροντιστηρίων, κυρίως ἐκείνων τῶν ξένων γλωσσῶν. Καθὼς ἀφορᾶ ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, ἡ πρόσβαση σ' αὐτὰ εἶναι πιὸ εὐκολή. Καὶ πάλι, ὅμως, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καλλιέργεια θετικοῦ κλίματος σὲ ἀνθρώπινο ἐπίπεδο. Ἐκεῖ, πάντως, ὅπου ἐπιχειρήθηκε κάτι τέτοιο, ὑπῆρξε θετικότερο ἀποτέλεσμα.

Μιὰ καλὴ εὐκαιρία εἶναι ἡ πραγματοποίηση ἐκδηλώσεων, πού μποροῦν νὰ συν-

διοργανωθούν από την Ένορία και τὰ φροντιστήρια τῆς περιοχῆς, μὲ κάποια εὐκαιρία πού θὰ ἀναζητηθεῖ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Μιὰ καλὴ εὐκαιρία εἶναι ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλες ἑορτὲς ἢ γεγονότα τοπικοῦ χαρακτῆρα.

Μιὰ ἄλλη καλὴ εὐκαιρία ποιμαντικῆς διακονίας, ἐκτὸς τοῦ χώρου τοῦ σχολείου, εἶναι ἡ βράβευση μαθητῶν πού διακρίθηκαν στὴ σχολικὴ ἐπίδοση ἢ τὸ ἦθος τους, καθὼς καὶ ἡ δημόσια ἀναγνώριση τοῦ ἔργου τοῦ σχολείου, συνολικά. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνεῖ στὰ πλαίσια μιᾶς ἐκδήλωσης ἢ γιορτῆς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως π.χ. ἡ ἀπάντηση τῆς Ἐνορίας, ἡ ἑορτὴ τοῦ Πολιούχου τῆς πόλης κ.ο.κ.

Ἐπίσης, τὰ τελευταῖα χρόνια παρατηρεῖται καὶ ἡ ποιμαντικὴ ἀξιοποίηση τῶν ἐξετάσεων. Ἡ τέλεση τῆς θ. λειτουργίας χάριν τῶν μαθητῶν πρὶν ἀπὸ τὶς ἐξετάσεις τους, μιὰ βραδινὴ ἀκολουθία, ἡ τέλεση τῆς παρακλήσεως εἶναι εὐκαιρίες προσέγγισης τῶν μαθητῶν, ἐκτὸς μὲν σχολείου, σὲ μιὰ περίοδο ὅμως πού ἔχουν τὴν ἀνάγκη στήριξης ὄχι μόνο τῆς οἰκογένειας ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ τοῦς περιβάλλοντος Ἐνδεικτικὸ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς τῆς τελευταίας πρωτοβουλίας εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι συντάχθηκαν, τυπώθηκαν καὶ κυκλοφοροῦν σὲ χιλιάδες ἀντίτυπα δύο εἰδικοί παρακλητικοὶ κανόνες. Ὁ πρῶτος, μὲ τίτλο «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον διὰ τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν», εἶναι ἔργο τοῦ ὑμνογράφου Γερασίμου Μικραγιαννανίτη καὶ τυπώθηκε τὸ 1992 ἀπὸ τὴν Ἀθωνιάδα Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία. Ὁ δεύτερος, περισσότερο ἐξειδικευμένος, εἶναι ἔργο τοῦ Ἀρχιμ. Ἰωήλ Φραγκάτου (σημερινοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσσης) ἔχει τὸν τίτλο «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὑπὲρ τῶν μαθητῶν τῶν ὑποκείμενων εἰς ἐξετάσεις» καὶ ἀποτελεῖ ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας.

Σὲ ὅλες τὶς παραπάνω περιπτώσεις, ὅταν μιλοῦμε γιὰ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸ

σχολεῖο, θὰ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε μᾶλλον τὴν ὑποχρέωσή της νὰ δημιουργήσῃ τὶς προϋποθέσεις καὶ τὸ θετικὸ κλίμα γιὰ τὴν ἀσκηση ἑνὸς οὐσιαστικοῦ νεανικοῦ ἔργου. Ἡ προβληματικὴ τοῦ ὅλου θέματος, δηλαδή, εἶναι γιὰ τὴν ὑποδομὴ τοῦ ἔργου, παρὰ γιὰ τὰ ἀποτελέσματά του. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐκεῖνο πού ἐπιδιώκουμε μεταξὺ τῶν μαθητῶν, εἴτε μέσα στὸ σχολεῖο εἴτε ἐκτὸς αὐτοῦ, εἶναι νὰ καταστήσουμε ζωντανὴ τὴν παρουσία μας, μιᾶς παρουσίας πού δὲν θὰ ἐκπνεύσει ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησή μας ἀλλὰ θὰ ὀδηγήσῃ σὲ μιὰ βιωματικὴ σχέση τῶν νέων μὲ τὴν Ἐκκλησία.

Ἀναμφισβήτητα, μεγιστοποίηση τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἴδρυση ἐκκλησιαστικῶν σχολείων, φροντιστηρίων ἐνισχυτικῆς διδασκαλίας ἢ ξένων γλωσσῶν, καθὼς καὶ παιδικῶν σταθμῶν, κάτι πού πολὺ σωστὰ ἀποτελεῖ βασικὴ προτεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας μας. Πρόκειται γιὰ ὑποδομὲς πού συμβάλλουν στὴν ἀσκηση ἑνὸς ποιμαντικοῦ νεανικοῦ ἔργου, μὲ ἐλαχιστοποίηση τῶν ἀρνητικῶν στοιχείων ὁποιαδήποτε ἄλλης προσπάθειας.



Τὸ Παρεκκλήσιο Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὸ Σχολικὸ Συγκρότημα Ἐργοχωρίου Βεροίας.

Ἑβδομάς Ἱερατικῶν κλίσεων

Μήνυμα πρὸς τοὺς Ἱεροσπουδαστὲς

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου

Μέ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς «Ἑβδομάδος τῶν Ἱερατικῶν κλίσεων (Γ' εβδομάδα τῶν Νηστειῶν), ἐπικοινωνοῦμε μαζί σου με τοῦτο τὸ Συνοδικὸ Γράμμα μας, γιὰ νὰ σοῦ ἐκφράσουμε τὴν πατρικὴ μας ἀγάπη καὶ στοργή, σὲ σένα τὸν Ἱεροσπουδαστή, πὺ σπουδάζεις τὰ Ἱερά γράμματα στὰ Ἐκκλησιαστικά μας Σχολεῖα καὶ προετοιμάζεσαι γιὰ τὴν μεγάλη ὥρα τῆς ζωῆς σου νὰ σταθεῖς μπροστὰ στὸ Ἱερό Θυσιαστήριο “ἐνώπιος ἐνωπίω” (Ἐξόδ. λγ', 11).

Εἴμεθα βέβαιοι, πὺς τοῦτα τὰ χρόνια τῶν σπουδῶν σου καὶ τῆς προσμονῆς τὰ γεμίζεις με προσευχή, με καλλιέργεια τῆς ἱερατικῆς σου κλίσεως καὶ τῆς σωστῆς προετοιμασίας σου γιὰ τὸ Μυστήριό τῆς Ἱερωσύνης, ὅταν θὰ ἔρθει ἀργότερα ἢ εὐλογημένα ἐκείνη στιγμή πὺ ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ Ἐπισκόπου θὰ σὲ προσφέρει στὸ Θεὸ καὶ θὰ γίνεις Ἱερέας γιὰ νὰ ὑπηρετεῖς τὸν Θεὸ καὶ τὸν λαό Του.

Σ' αὐτὲς τὶς ὁμορφες καὶ εὐλογημένες στιγμὲς τῆς προετοιμασίας σου, θέλουμε νὰ σταθοῦμε κοντά σου καὶ νὰ σὲ συντροφεύουμε καὶ με τὴν δική μας ἀγάπη, ὡς ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, καὶ νὰ σοῦ ἐμπιστευθοῦμε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν δική μας ἐμπειρία.

Σήμερα, στὴ μεταχριστιανικὴ ἐποχὴ μας, πὺ ὅλα τὰ παραδεδομένα ἔχουν ἀμφισβητηθεῖ καὶ ὅλες οἱ ἰδεολογίες μοιάζουν χρεωκοπημένες, ἢ ἴδια ἀκόρεστη δίψα τῶν ἀνθρώπων θὰ σοῦ θέσει –ἀν δὲν τὸ ἔχει πράξει ἤδη– ἄμεσα καὶ ἐπιτακτικὰ τὸ ἐρώτημα: Τί θές ἐσὺ –ἕνα νέο παιδί– νὰ γίνεις Ἱερέας; Τί νόημα ἔχει ἢ παρουσία ἑνὸς ἱερέα σ' ἕνα κόσμο σὰν τὸ δικό μας, πὺ διακηρύτ-

τει σὲ κάθε λόγο καὶ με κάθε πράξη πὺς πέθανε ὁ Θεός; Θὰ σοῦ ζητηθεῖ νὰ ἀπαντήσεις, σὲ ποιά παρρησία στηρίζεται ἢ παρουσία σου ἀνάμεσά τους;

Ὅμως, μὴ βιάζεσαι ν' ἀπαντήσεις. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ πάψουν τὰ δικά μας λόγια γιὰ ν' ἀκουστεῖ ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ. Naί, πέθανε ὁ Θεός· ὄχι ὁμως γιὰ τὸ εἶπαν ἢ τὸ ἀποφάσισαν οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ “ὑπὲρ ἡμῶν”, ἐκούσια. Πέθανε “ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». Τοῦτες τὶς στιγμὲς τῆς προετοιμασίας σου, τοῦ βηματισμοῦ σου πρὸς τὴν Πύλη τοῦ Ἱεροῦ Βήματος εἶναι “καιρὸς (=εὐκαιρία) τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ”. Καιρὸς “ἵνα ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας”, γιὰ νὰ ζήσεις τὸν συγκλονισμὸ τῆς προσωπικῆς σου συνάντησης με τὴν ὄντως Ἐκκλησία. Ὅχι με αὐτὸ πὺ ξέρουμε καὶ θεωρούσαμε αὐτονόητο. Με ἕνα, δηλαδή, σεβάσμιό, παρωχημένο κοινωνικὸ θεσμὸ, ἀλλὰ με τὸ μυστικὸ θεανθρώπινο Σῶμά Του. Προσπάθησε νὰ ζήσεις τὸ μεγαλεῖο τῆς κοινωνίας καὶ νὰ βρίσκεσαι μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὄντως κοινωνία, τὴν Ἐκκλησία, ἐκεῖ ὅπου “ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμέν” (Α' Κορινθ. 10, 17). Ὅπου ὁ ἄλλος δὲν εἶναι ἢ κόλαση, μὰ ἢ χαρά σου. Πὺ ἀπέναντι δὲν εἶναι κάποιος συμμαθητῆς σου, μὰ γίνεται ὁ πλησίον σου. Νὰ αισθάνεσαι μέλος τῆς οἰκογένειας πὺ τῆς χαρίστηκε νὰ γνωρίζει ὅτι πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀσήμαντα πὺ ταλανίζουν τὸν ἄνθρωπο, βρίσκεται ἢ “ἐλευθερία τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ” (Ρωμ. 8,21) Καὶ αὐτός, ἰδοὺ ἔστηκε καὶ κρούει τὴν θύραν τῆς καρδιάς σου. Δὲν μπορεῖς πια νὰ ὑπάρχεις χωρὶς τὸν ἄλλον, γιὰ τὸ ὅτι Χριστὸς γίνεται “τὰ πάντα ἐν πᾶσι”.

Καθώς ο χρόνος άπειρώς διαστέλλεται και τὸ άκτιστο άσυγχύτως περιχωρείται στὸ κτιστό, έσὺ άγαπητό μας παιδί προετοιμάζεσαι για νά προσέλθεις, όταν ὁ Κύριός μας σε καλέσει, “Χριστῶ τῶ άθανάτῳ Βασιλεῖ καὶ Θεῶ ἡμῶν”, άποτολμώντας τὸ μέγιστο τῶν αίτημάτων: “Κύριε... *ικάνωσόν με τῆ δυνάμει τοῦ Άγίου σου Πνεύματος...*”.

Μέσα στὸ πέραςμα τῶν αἰώνων, άμέτρητα χείλη ὀρθοδόξων Ίερέων έπαναλαμβάνουν τὴν ἴδια παράκληση. Τὸ ἴδιο νά κάνεις και σύ, τώρα, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς προετοιμασίας σου: “*Ναι Κύριε... ικάνωσόν με τῆ δυνάμει τοῦ Άγίου σου Πνεύματος...* για νά μὴν ένταφιάσω τὴν Ίερατική μου κλίση κάτω άπό ταφόπλακες ιδιοτέλειας και ματαιοδοξίας, κάποτε μάλιστα ντυμένης μανδύα άκρας εὐσέβειας”.

Άγαπητό μας παιδί,

προσπέρασε τὶς τεχνητές και γήϊνες χαρές· μὴ δελεαστεῖς άπό τὸν έντυπωσιακό διάκοσμο τῆς ύλιστικῆς έποχῆς μας, μὴ σε τρομάζουν οἱ έπιθέσεις τῶν έχθρῶν τῆς πίστεως και ὁ καταιγισμός τῶν έκκοσμικευ-

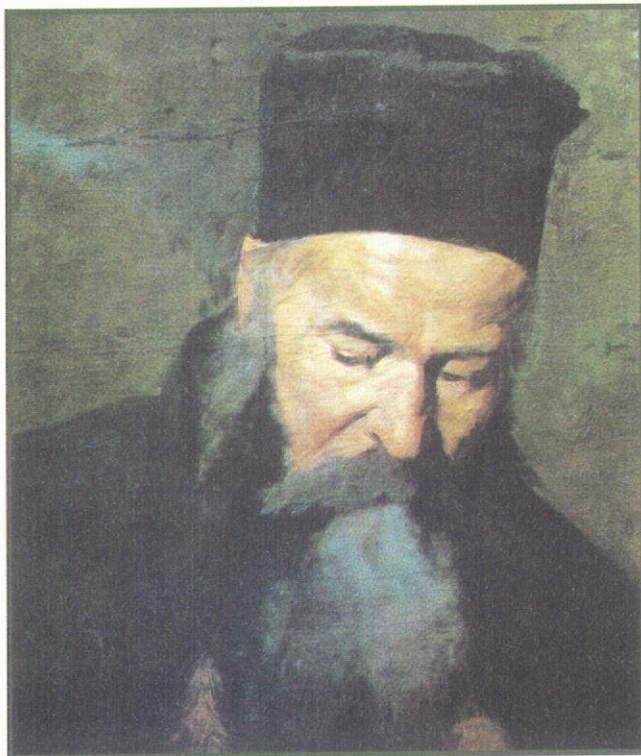
μένων ανθρώπων κατὰ τῆς Ίερωσύνης. Τὸ μοναδικὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας νά δεσπόζει στὸ χῶρο τῆς καρδιάς σου. Ὁ Τίμιος Σταυρός Του νά σε συγκλονίζει και ὁ έπίγειος Θρόνος Του, τὸ Ίερό Θυσιαστήριο, νά σε μαγνητίζει, μέχρις ὅτου φθάσει ἡ μεγάλη και άγία ἡμέρα, πού τὸ χέρι τοῦ Έπισκόπου θά σε ὀδηγήσει στὸ “*έσώτερον, τοῦ Καταπετάσματος*”.

Πατρικά σου εὐχόμεθα, ὅπως ἡ λαχτάρα τῆς ψυχῆς σου για Ίερωσύνη μετουσιωθεί σε εὐλογημένη πραγματικότητα, πρόσδο στις σπουδές σου, έπιτυχία στὸν Ίερό βηματισμό σου πρὸς τὸ “Άγιο Θυσιαστήριο και εὐλογημένο τὸ ὑπόλοιπο τῆς Άγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς για νά ζήσεις τὸ μοναδικὸ γεγονός ὅτι “*άποκεκύλισται ὁ λίθος άπό τῆς θύρας τοῦ μνημείου*” και ὅτι “*Άνέστη Χριστός και ζωή πολιτεύεται*”».

Με πατρικές εὐχές

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος



ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα

Τὸ ἐπίδομα γιὰ τὴν Θράκη

Ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα ΕΣΤΙΑ τῆς 27/2/2003 ἀναδημοσιεύουμε τὸ ἀκόλουθο σχόλιο:

“Πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ ἔσπυσαν νὰ ἐπικρίνουν μέχρι καὶ νὰ εἰρωνευθοῦν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, ὅταν τὸ 1999 πρότεινε στὴν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο νὰ θεσπίσῃ τὸ ἐπίδομα τρίτου τέκνου γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς ὑπογεννητικότητας στὴν Θράκη. Δὲν ἔλειψαν μάλιστα καὶ ἐκεῖνοι ποὺ “ὑποπεύθησαν” ὅτι ἡ πρότασις ὑπέκρυπτε πολιτικὲς βλέψεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὁ ἴδιος καὶ ἡ Ἐκκλησία ἔπραξαν ἄριστα ποὺ ἀδιαφόρησαν γιὰ τὶς ἐπικρίσεις καὶ προχώρησαν στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου. Τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν θεαματικά: Αὐξήθηκε ραγδαῖα ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν τῆς Θράκης ποὺ ἀπέκτησαν τρίτο παιδί. Τὸ 1999 ἦταν μόλις 105 οἰκογένειες. Τὸ 2002 ἔγιναν 404, τὸ 2001 ἔφθασαν τὶς 670 καὶ τὸ 2002 ἐξεπέρασαν τὶς 800!...”

Αὐτὰ ἐπισημαίνει ἡ ἐφημερίδα καὶ εἶναι εὐχάριστο τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκτιμᾶται καὶ ἐπαινεῖται δημοσίως μίᾳ ἐθνικῆ καὶ κοινωνικῆ πρωτοβουλία τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ἄλλες ἐλληνικὲς ἐφημερίδες σχολίασαν θετικὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ συγκεκριμένου μέτρου, χάρις στὸ ὁποῖο ἀνεκόπη ἡ δημογραφικὴ παρακμὴ τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Θράκης. Πάντως τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα παραμένει ἓνα ἀπὸ τὰ μείζονα προβλήματα τοῦ τόπου μας καὶ θὰ εἶναι εὐχῆς ἔργον ἂν ἀποφασίσουν καὶ ἄλλοι ἀρμόδιοι παράγοντες νὰ προβοῦν σὲ πρωτοβουλίες ἀντίστοιχες μὲ αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ποιμαντικὴ προσέγγιση στὰ σώματα ἀσφαλείας

Ἡ δίκη τῶν κατηγορουμένων γιὰ τρομοκρατικὲς ἐνέργειες ἔφερε στὸ προσκήνιο τὶς δεκάδες περιπτώσεις φιλοτίμων ἀστυνομικῶν ποὺ ἔχασαν τὴ ζωὴ τους ἢ τραυματίστηκαν σὲ ὦρα καθήκοντος καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς ὑπηρεσίας τους. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μιλήσαμε μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτη Νεκτάριο Κιοῦλο, Διευθυντὴ τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ἀστυνομικὸς ἀσκεῖ ἓνα πολῦτιμο λειτούργημα καὶ καθημερινὰ ἔρχεται ἀντιμέτωπος μὲ μύριους κινδύνους, ριψοκινδυνεύει ἀκόμη καὶ τὴν σωματικὴ του ἀκεραιότητα. Ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς Χριστιανὸς νοιώθει μεγάλη τὴν ἀνάγκη γιὰ πνευματικὴ συμπαράστασις καὶ ἠθικὴ ἐνίσχυσις στὸ ἔργο του καὶ στὴν ζωὴ του. Πολλὲς φορὲς αἰσθάνεται εὐεργετικὰ δίπλα του τὴν παρουσία τοῦ ἱερέως μὲ τὸν πνευματικὸ λό-



Τὸ προεδρεῖο τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας ἐπισκέφτηκε προσφάτως τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο.

γο, τὴν ἀγιαστικὴ δύναμη, τὸ ποιμαντικὸ ἐνδιαφέρον. Ὅσο κι ἂν φαίνεται παράξενο οἱ ἀστυνομικοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες στὰ ὑπόλοιπα Σώματα Ἀσφαλείας δείχνουν ἐντονη θρησκευτικότητα. Δὲν εἶναι παράδοξο ὅτι καὶ τὰ τρία Σώματα, Ἀστυνομία, Πυροσβετική καὶ Λιμενικὸ Σῶμα, ἔχουν ὀρίσει προστάτη Ἅγιο, οὔτε πάλι τὸ ὅτι μὲ δική τους πρωτοβουλία ἔχουν ἰδρύσει Ναοὺς καὶ προσκυνητάρια στὶς σχολές καὶ στὶς ὑπηρεσίες τους σ' ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα».

Εἶναι πολὺ εὐχάριστες αὐτὲς οἱ διαπιστώσεις καὶ πιστεύουμε ὅτι διανοίγεται εὐρὴν πεδίο ποιμαντικῆς δραστηριότητος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ποὺ ὑπηρετοῦν στὰ Σώματα Ἀσφαλείας.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Πόλεμος

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως πέντε ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐκλογή του στὴν θέση τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος παρέχωρησε μία πολὺ ἐνδιαφέρουσα συνέντευξη στὴν ἐφημερίδα ΑΔΕΣΜΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ τοῦ Δ. Ρίζου (3/4/2003). Στὴν συνέντευξη αὐτῇ, μεταξὺ ἄλλων, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴ στάση τῆς Ἐκκλησίας μας ἔναντι τοῦ πολέμου στὸ Ἰράκ καὶ τόνισε:

“... Ἡ Ἐκκλησία μας ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή βρέθηκε στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς προσπάθειας νὰ πείσει τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς ὅτι ὁ πόλεμος οὔτε ὄχημα γιὰ τὴν ἀσκηση ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι, οὔτε μέσο γιὰ τὴν ἀλλαγὴ ἐνὸς καθεστώτος οὔτε, σὲ καμμία περίπτωση, λύση στὰ προβλήματα τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, ἀλλὰ ὄνειδος καὶ ἥττα τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ μόνο χαμένους ἔχει καὶ ἀπομακρύνει ἀκόμη περισσότερο τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸν Θεό, καθὼς ἀπαξιώνει τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου καὶ θυσιάζει τὴν πολύτιμη ἀνθρώπινη ζωὴ –τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ– στὸ βωμὸ σκοτεινῶν σκοπιμοτήτων, μὲ τὸ πρόσχημα δῆθεν καλῶν

σκοπῶν ποὺ γιὰ τοὺς ἐμπνευστὲς τους “ἀγιάζουν” τὰ φριχτὰ καὶ ἀπάνθρωπα μέσα. Καὶ ἐγὼ προσωπικὰ μίλησα ὡς κληρικός ποὺ ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλους τοὺς λαοὺς, γιὰτὶ ὅλοι εἴμαστε, πέρα ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες διακρίσεις, παιδιά τοῦ Θεοῦ καὶ ἔμψυχες εἰκόνες Του, καὶ ὡς κληρικός ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεχθεῖ τὴν ἀδικία, τὰ πάθη, τὰ μίσση καὶ τὴν διεθνῆ ὑποκρισία ὡς συνισταμένες ποὺ καθορίζουν τὶς τύχες τῆς Οἰκουμένης. Ὅμως, οὔτε ἡ Ἐκκλησία μας, οὔτε οἱ ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, οὔτε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία εἰσακούσθηκαν ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς, οἱ ὁποῖοι δὲν δείχνουν νὰ ἀντιλαμβάνονται, πέραν ὅλων τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ βία γεννᾷ βία καὶ ὁ πόλεμος γεννᾷ πόλεμο...”.

Εὐχαριστοῦμε κ. Καθηγητὰ

Στὶς 31 Μαρτίου ἐ.ἔ. παραιτήθηκε ἀπὸ τὴν θέση τοῦ Διευθυντοῦ Συντάξεως τῶν περιοδικῶν ΕΚΚΛΗΣΙΑ καὶ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ὁ ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διακεκριμένος πνευματικὸς ἀνθρώπος κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου. Ὁ κ. Θεοδώρου συν-επλήρωσε 50 χρόνια εὐδοκίμου διακονίας στὰ περιοδικὰ τῆς Ἐκκλησίας μας, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος τὸν εὐχαρίστησε θερμῶς γιὰ τὶς πολὺτιμες ὑπηρεσίες, τὶς ὁποῖες προσέφερε. Ἡ συντακτικὴ ὁμάδα τοῦ περιοδικοῦ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ἐκφράζει στὸν κ. Καθηγητὴ βαθύτατες εὐχαριστίες γιὰ τὴν συνεισφορά του στὸ περιοδικὸ καὶ τοῦ εὐχεται νὰ συνεχίσει τὴν γόνιμη πνευματικὴ του δραστηριότητα ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Τὰ πολυάριθμα ἄρθρα του στὰ περιοδικὰ τῆς Ἐκκλησίας μας ἀποτελοῦν θησαυρὸ γνώσεων καὶ πρότυπα θεολογικῆς σκέψεως, Ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, ἐπιστημονικῆς ἀρτιότητος καὶ γλωσσικῆς καλλιτεπείας γιὰ ὅλους.



Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου

Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων.

Μάρκ. ιε', 43 – ιστ', 8 (11 Μαΐου 2003)

«Τολμήσας...»

Μερικά ιδιαίτερα σημαντικά πρόσωπα στη ζωή τῆς πρώτης Ἐκκλησίας παρουσιάζονται στο σημερινό Εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα, πρόσωπα πού πρωτοστάτησαν στις στιγμές τῆς ἀποκαθήλωσης, τῆς ταφῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὁ Νικόδημος καὶ οἱ Μυροφόρες γυναῖκες. Κοινὰ χαρακτηριστικά τῶν προσώπων αὐτῶν ἡ τόλμη καὶ τὸ θάρρος, στοιχεῖα πού ἀποδείχτηκαν περίτρανα μὲ τις ἱστορικές πράξεις τους.

Ὁ Ἰωσήφ, πού καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαία, ἦταν διακεκριμένο πρόσωπο τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινῆς, βουλευτής, πλούσιος, ἀλλὰ ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Εἶχε χρηματίσει κρυφὸς μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶχε μειοψηφήσει στὴν καταδικαστικὴ ἀπόφαση ἐναντίον Του.

Διακεκριμένη προσωπικότητα ἦταν καὶ ὁ Νικόδημος. Ἦταν ἄρχοντας τῶν Ἰουδαίων, μέλος τοῦ Μεγάλου συνεδρίου, πολὺ πλούσιος, πού ἀσκούσε μεγάλη ἐπίρροη. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διασώζει τὸν περίφημο διάλογο τοῦ Νικοδήμου μὲ τὸν Ἰησοῦ σχετικά μὲ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στὴ δίκη τοῦ Ἰησοῦ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ὑπερασπιστὲς Του.

Ἀνάμεσα στις Μυροφόρες γυναῖκες περιλαμβάνονται ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἡ Μαρία, μητέρα Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, οἱ ἀδελφές τοῦ Λαζάρου Μάρθα καὶ Μαρία καὶ ἄλλες ἀφοσιωμένες γυναῖκες. Ἦσαν ἐκεῖνες πού ἀθόρυβα ἀκολούθησαν τὸν Ἰησοῦ στὴν ἐπὶ γῆς πορεία Του καὶ τὸν διακονοῦσαν.

Αὐτὰ τὰ ἱερά πρόσωπα τιμᾶ σήμερα ἡ Ἐκκλησία γιὰ τις πράξεις τους, μὲ τις ὁποῖες ἀπέδειξαν τὴν ἀγάπη τους στο πρόσωπο τοῦ Κυρίου, σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα μάλιστα πού διαπνεόταν ἀπὸ τὸ μένος καὶ τὴν ἐκδικητικὴ μαγία ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος τόλμησαν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Πιλάτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ

ἐνταφίασαν, ἐνῶ οἱ γυναῖκες, ὑπερνικώντας τὴν ἔμφυτη γυναικεῖα δειλία, πηγαίνουν στὸν τάφο γιὰ νὰ ἀλείψουν μὲ μύρα τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ Θεοανθρώπου, γιὰ ν' ἀκούσουν αὐτὲς πρῶτες τὸ χαρμόσυνο μῆνυμα τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀγγέλου.

Οἱ πράξεις τῶν προσώπων αὐτῶν κληροδοτοῦν στοὺς Χριστιανοὺς ὅλων τῶν ἐποχῶν ἓνα ὑψηλὸ ὑπόδειγμα θάρρους καὶ τόλμης, στοιχεῖα πού πρέπει νὰ διέπουν τὴ χριστιανικὴ μας ζωὴ. Χρειάζεται θάρρος γιὰ νὰ πιστέψει κανεὶς στὴν ἐποχὴ μας, μιὰ ἐποχὴ πού διαπνέεται ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀμφισβήτησης, πού κηρύττει καὶ πάλι τὴ μοναδικότητα τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων.

Χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη γιὰ νὰ ὁμολογήσουμε σήμερα τὸ Χριστό, σὲ μιὰ κοινῶνία πού τὸν ὑβρίζει καὶ τὸν βλασφημεῖ, πού τὸν ἐγκαταλείπει καὶ τὸν περιφρονεῖ. Σὲ μιὰ κοινῶνία πού καυχίεται γιὰ τὴν κατάργηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών, γιὰ τὴν ἄρνηση κάθε λογῆς ἀρχῶν καὶ προτύπων. Πού κομπάζει γιὰ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν ἀσυνδοσία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη γιὰ νὰ ζήσουμε στὶς μέρες μας ὡς ἀληθινοὶ Χριστιανοί, ν' ἀποδείξουμε δηλ. μὲ τὴ ζωὴ μας, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο δὲν εἶναι μιὰ ἀπλὴ θεωρητικὴ ὑπόθεση, ἀλλὰ μιὰ συγκεκριμένη καὶ αὐθεντικὴ πράξη, ἓνας ἀληθινὸς καὶ ὑπέροχος τρόπος ζωῆς. Καὶ χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη, γιὰτὶ ἡ ζωὴ τῆς ἀμαρτίας εἶναι πῶς εὐκολὴ καὶ πλανεύτρα. Κυκλοφορεῖ ἀνάμεσά μας καὶ οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι τὴν ἀποδέχονται καὶ τὴν υἰοθετοῦν. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ἡ ψυχικὴ δύναμη γιὰ νὰ πορευθοῦμε κόντρα στοῦ ρεύμα, προσηλωμένοι στις ἐπιταγές.

Πρὸς τὴν κατεύθυνση, λοιπόν, τοῦ θάρρους καὶ τῆς τόλμης, μᾶς παρακινεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Νικοδήμου καὶ τῶν Μυροφόρων γυναικῶν. Νὰ γίνουμε ζωντανοὶ Χριστιανοί, φλογεροὶ ὁμολογητὲς τῆς πίστεως. Νὰ εἴμαστε μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν καθημερινότητά μας, στὴν ἐξέλιξη τοῦ βίου μας. ΑΜΗΝ!

Ἐπιστολή πρὸς τὸν “Ἐφημέριο”

«Δι’ ὅσα λέγονται καὶ γράφονται εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ, περὶ γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴν, τὴν ἀπάντησιν περὶ τοῦ πρακτέου θὰ μᾶς δώσῃ ὁ εἰδήμων περὶ τῶν θεολογικῶν θεμάτων, ἀείμνηστος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Παναγιώτης Τρεμπέλας.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀπάντησις τοῦ καθηγητοῦ, ἣ ὁποία δὲν ἠκούσθη, ἐπισυνάπτεται ἐπὶ τῆς παρούσης, ἐν φωτοαντιγράφῳ, διὰ τὰ περαιτέρω, διότι δὲν εἶναι αὐτὴ, ἣ ὁποία ἀναγράφεται εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ.

Ἡ θέσις, λοιπὸν, τοῦ καθηγητοῦ Θεολογίας Παναγιώτου Τρεμπέλα περὶ γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴν εἶναι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ γονυκλινοῦς προσευχῆς, ἀλλὰ περὶ λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως πρὸς τὸν ἐν τῷ μυστηρίῳ παρόντα Κύριον, ἐκδηλώσεως δὲ μόνον ἐπὶ ὠρισμένας στιγμὰς κατὰ τὴν μακρὰν ἀκολουθίαν τῆς λατρείας τῆς Κυριακῆς.

Δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ προσωπικοῦ συναίσθηματος, τὸ ὁποῖον ἀλλοιώνει τὴν θείαν λατρείαν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἐκδηλώσεως λατρευτικῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶναι παρὼν εἰς τὸ μυστήριον μᾶς λέγει ὁ ἐν λόγῳ καθηγητὴς καὶ κατὰ συνέπειαν μὲ τὸ προσωπικὸν συναίσθημα τῆς λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ προσφέρομεν σεβασμόν, εὐλάβειαν, προσήλωσιν λατρείας καὶ οὕτω δημιουργεῖται ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἀναγωγὴ εἰς τὸ Θεῖον καὶ ἀφ’ ἑτέρου δὲ ὁ λειτουργὸς παίρνει τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ

μεταδίδει εἰς τοὺς πιστοὺς.

Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἅγιον συναίσθημα τῆς λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως, τὸ ὁποῖον ἀντὶ τὰ ἀλλοιώνει τὴν θείαν λατρείαν, ἀντιθέτως τὴν συσφίγγει καὶ τὴν ζωοποιεῖ, ὥστε νὰ γίνεταί περισσότερο εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν.

Ὅμιλοῦμεν διὰ τὴν μετάνοιαν, ἣ ὁποία προσφέρει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν εὐλάβειαν, σεβασμόν, προσήλωσιν, λατρείαν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ θέλημά Του καὶ δὲν ὁμιλοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς τῆς θείας λειτουργίας, αἱ ὁποῖαι δὲν διαβάζονται κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λατρείας, διὰ τὰ πληρωτικά, τὰ ὁποῖα δὲν λέγονται καὶ τόσα ἄλλα ἀνεπίτρεπτα, τὰ ὁποῖα γίνονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λατρείας, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον τὴν ἀλλοιώνουν ἀλλὰ καὶ τὴν παραμορφώνουν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχει χάσει τὴν ἱερότητα καὶ τὸν πνευματικὸν τῆς χαρακτήρα.

Ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀναφυὲν λειτουργικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον βέβαια δὲν ἔχει ἡ θεία λατρεία, ἀλλὰ ὁ κλῆρος, μὲ ἐπικίνδυνες διαστάσεις, ἂν δὲν σπεύσουν οἱ ὑπεύθυνοι-ἀρμόδιοι νὰ τὸ ἐπιλύσουν.

Μία τέτοια ἀληθινὴ καὶ θεάρεστος θεία λειτουργία προϋποθέτει λειτουργοὺς καὶ ποιμένας, οἱ ὁποῖοι νὰ εἶναι φορεῖς ἀγάπης καὶ ἀγιότητος».

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ
Πρωτοπρεσβύτερος
Δημήτριος Μακρυπούλιας

Ψήφισμα

Σήμερα 8-4-2003 ἡμέρα Τρίτη καὶ ὥρα 10π.μ. συνῆλθε σὲ Τακτικὴ Συνεδρίαση τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος (ΙΣΚΕ) καὶ ἀπεφάσισε ὁμόφωνα νὰ ἐκφράσει τὴν ὀλόθυμη συμπαράστασή του πρὸς τὸν πολὺπαθὸ ἱρακινὸ λαό, ὁ ὁποῖος τόσα δεινὰ ἔχει ὑποστῆ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὸ ἀνελεύθερο καθεστῶς του καὶ πρόσφατα ἀπὸ τὶς ἔξωθεν ἔνοπλες ἐπεμβάσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς.

Πιστεύουμε ὅτι εἰρήνη καὶ εὐημερία θὰ ἐπέλθει στὸν ἱρακινὸ λαό, ὅταν ὅλοι βοηθήσουν νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ Δημοκρατία στὴ χώρα τους μέσα ἀπὸ ἐλεύθερες καὶ δημοκρατικὲς διαδικασίες τοῦ ἴδιου τοῦ ἱρακινοῦ λαοῦ.

Ἀπάντηση στὴν Ἐπιστολή

«Ἀγαπητέ μας π. Δημήτριο,

Μέ ενδιαφέρον λάβαμε τὴν ἐπιστολή σας πὺ σχετίζεται μὲ τὸ περὶ τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴ ζήτημα, μὲ ἀφορμὴ τὰ ὅσα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος δημοσίευσε στὸ περιοδικό μας, προϊόν τῆς πατρικῆς του μέριμνας καὶ τῆς ποιμαντικῆς του φροντίδας γιὰ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ ζήτημα, βέβαια, πὺ θέτετε καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖτε εἶναι ἐπανάληψη μιᾶς ἀναλόγου διαφωνίας, ἢ ὅποια εἶχε ξεσπάσει στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας μας τῆ δεκαετία τοῦ '60, μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν ἀείμνηστο Θεολόγο καθηγητὴ Παναγιώτη Τρεμπέλα.

Ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς καθηγητὴς διακρινόταν ὄντως ἀπὸ τὴν ἔντονη ἐμμονή του στὴν ἐπιβολὴ τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, στηρίζοντας μάλιστα τὴν ἀποψή του σὲ πλεῖστα ἀγιογραφικὰ χωρία καὶ ὄχι μόνο, θεωρώντας αὐτὴ (τὴ γονυκλισία) ὡς ὑψίστη ἀπόδειξη εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σταυρωθέντος καὶ Ἀναστάντος Κυρίου μας. Τὶς θέσεις τοῦ καθ. Τρεμπέλα παραθέτει διεξοδικῶς ὁ Μακαριώτατος στὸ δημοσιευθὲν κείμενό του, σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ παρουσιάσει ὅλες τὶς ἀπόψεις, προκειμένου νὰ ἐνημερώσει ἀντικειμενικῶς καὶ ὑπευθύνως τοὺς ἀναγνώστες του Κληρικούς καὶ λαϊκοὺς περὶ τοῦ ὀρθῶς πρακτέου. Παράλληλα, ὅμως, παραθέτει καὶ πλεῖστες ὅσες ἀπόψεις Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ ἱεροὺς κανόνες Οἰκουμενικῶν καὶ ἄλλων Συνόδων, διὰ τῶν ὁποίων καταδεικνύεται τὸ ἀβάσιμον καὶ τὸ μὴ κανονικὸν τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς Κυριακῆς.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅμως, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα δὲ συνιστᾷ ὄρο πίστεως, οὔτε ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴν λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπόθεση, γι' αὐτὸ ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνιστοῦν καὶ εἰσηγοῦνται



τὴν μεσότητα, τὸν συγκερασμό δηλ. τῆς λατρευτικῆς προσκυνήσεως (γονυκλισία) καὶ τῆς ὀρθῆς στάσεως, τὴν υἰοθέτηση τῆς κάμψεως τοῦ σώματος σὲ ἐκδήλωση προσκυνηματικῆς καὶ λατρευτικῆς στάσεως ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου. Κάτι ἀντίστοιχο εἰσηγεῖτο, πρὸ ἐτῶν, καὶ ὁ ἀείμνηστος καὶ πνευματοφόρος π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος στὸ βιβλίο του «Περίοδος Πεντηκοσταρίου», ὅτι «αὐτός, τελικά, ὁ τρόπος (τῆς μεσότητος) καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀθετεῖ καὶ μιὰν βαθεῖαν ψυχικὴν ἀνάγκην ἱκανοποιεῖ. Τὴν ἀνάγκην δηλ. τῆς λατρευτικῆς προσκυνήσεως τοῦ ἐνώπιόν μας ἤδη εὐρισκόμενου ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, Βασιλέως καὶ Σωτῆρος μας».

Ἐπειδὴ, λοιπόν, πιστεύω ὅτι ἡ μεσότητα εἶναι ἡ ἀρετὴ, ὅπως σοφὰ συμβουλεύουν καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, νομίζω ὅτι ἡ υἰοθέτηση τῶν προτάσεων καὶ τῶν ἀπόψεων τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι τὸ μέτρο τῆς ὀρθῆς στάσεως ὄλων μας μέσα στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐνῶ ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἀκροτήτων καὶ τῶν ἀπολύτων θέσεων εἶναι μᾶλλον ζημιογόνος».

Με ἀγάπη!

Τὸ περιοδικὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα



Ὁ Πρωθυπουργός κ. Σημίτης ἐγκαινίασε στὶς 4-3-2003 τὸ Γενικὸ Πανεπιστημιακὸ Νοσοκομεῖο Ἀλεξανδρουπόλεως παρὸς τὴν παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου.



Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος ξενάγει τὸν Πρωθυπουργὸ κ. Κ. Σημίτη στὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ἰδρυμα «Ἅγιος Κυπριανός» (4/3/2003).



Ἐορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὸ Ἱερό Ἰδρυμα Εὐαγγελιστρίας Τήνου παρὸς τὴν παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου Δωροθέου Β' (25/3/2003).



Ἀπὸ τὸ Σεμινάριο Ἐκκλησιαστικῆς Δικονομίας ποὺ ἐγίνε στη Θεσ/νίκη (Γ. Μ. Νεαπόλεως) στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ἀπὸ 3-3-2003 μέχρι 7-3-2003. Τὸ παρακολούθησαν 32 κληρικοὶ τῆς Βορείου καὶ Κεντρικῆς Ἑλλάδος.





ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 010-7272253, FAX.: 010-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Αριθ. Συμβολής
2220020000000096

